

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Národní hospodářství

ANALÝZA FINANCOVÁNÍ NEMOVITÝCH
PAMÁTEK V ČR OD POL. 20. STOL. DO
SOUČASNOSTI NA PŘÍKLADU PAMÁTNÍKU
MISTRA JANA HUSA V HUSINCI

bakalářská práce

Autor: Ondřej Babka

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Daniel Váňa, Ph.D.

Rok: 2017

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
a s použitím uvedené literatury.

Ondřej Babka
V Husinci, dne 16. 12. 2016

ZADÁNÍ PRÁCE

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá financováním nemovitých kulturních památek v České republice. V první části práce jsou vymezeny základní pojmy související s památkovou péčí, v návaznosti na to jsou zmíněny orgány státní památkové péče, které mají na financování nemovitých památek vliv. Práce se také věnuje historickému vývoji od vzniku památkové péče a analýze jejího současného stavu. Cílem práce je na příkladu Památníku Mistra Jana Husa v Husinci definovat největší problémy vlastníků při péči o nemovité památky a navrhnout řešení pro získávání finančních prostředků na obnovu a provoz.

KLÍČOVÁ SLOVA:

nemovitá kulturní památka, státní památková péče, financování památkové péče, Jan Hus, Památník Mistra Jana Husa, zákon o státní památkové péči, rozpočet obce

JEL KLASIFIKACE:

K11; N94; R58; Z32

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with financing immovable monuments in Czech Republic. In the first part of thesis, there are basic concepts associated with monument care. In relation to this are mentioned state monument organs, which may influence funding. This thesis also talks about historical development since the inception of the monument care and analysis of the current state. The aim of this thesis is define the biggest problems of owners to care about immovable monuments and propose solution for raising funds to reconstruction and operation. An example is the Memorial to John Huss in Husinec.

KEY WORDS:

Cultural monument, national monument care, financing monument preservation, John Huss, Memorial of John Huss, the Act on State Historical Preservation, municipal budget

JEL CLASSIFICATION:

K11; N94; R58; Z32

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Ing Danielu Váňovi, Ph.D. nejen za odborné vedení mé práce, ale také za inspiraci. Dále bych rád poděkoval starostce a zaměstnancům města Husinec za poskytnutí přístupu k materiálům. Mé poděkování patří také Milanovi Vančurovi a Petru Číškovi, bez jejichž pomoci bych se jen těžko obešel, stejně jako patří díky i mé rodině za všestrannou pomoc a podporu při studiích.

OBSAH

ÚVOD.....	2
1 PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY V ČR	6
1.1 Vymezení základních pojmů	6
1.1.1 Kulturní dědictví.....	6
1.1.2 Národní kultura.....	6
1.1.3 Památkový fond.....	7
1.1.4 Státní památková péče	9
1.1.5 Kulturní památka	9
1.1.6 Nemovitá kulturní památka	9
1.1.7 Památkové objekty	10
1.1.8 Národní kulturní památka.....	10
1.2 Orgány a organizace státní památkové péče.....	11
1.2.1 Ministerstvo kultury	11
1.2.2 Národní památkový ústav	13
1.2.3 Odbor památkové péče	14
1.2.4 Výkon památkové péče v krajích	15
1.2.5 Výkon památkové péče v obcích.....	16
1.3 Vývoj financování památkové péče.....	16
1.3.1 Historický vývoj	16
1.3.2 Historický vývoj legislativního rámce.....	18
1.3.3 První právní normy	19
1.3.4 Současný stav	20
1.4 Analýza stavu péče o nemovité památky.....	22
1.4.1 Počty nemovitých památek a památkových území.....	22
1.4.2 Údržba a obnova nemovitých památek	23
1.4.3 Ekonomika a kultura.....	24
2 FINANCOVÁNÍ NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY – RODNÝ DŮM MISTRA JANA HUSA V HUSINCI.....	27
2.1 Nemovitá kulturní památka v jihočeském Husinci	27
2.2 Historie vlastnictví Husova rodného domu	27
2.3 Památník Mistra Jana Husa.....	32
2.4 Centrum Mistra Jana Husa.....	43
2.5 PEST analýza Centra Mistra Jana v Husinci	48
ZÁVĚR.....	51
SEZNAM LITERATURY.....	55
OBRÁZKOVÁ PŘÍLOHA.....	60

“Věřitelům, jimž jsem dlužen, zaplat’, jak rozumíš, budou-li mi však chtít pro Boha a lásku ke mně slevit, odplatí jim Bůh více,”

píše z Kostnice Mistr Jan Hus svému zástupci na kazatelně v Betlémě.

ÚVOD

Lidé vypráví a naslouchají dějinné příběhy takové, kterým jsou na základě způsobu myšlení v oné době s to porozumět. Příběh Jana Husa není výjimkou. V průběhu posledního půldruhého století jsme tak z něj dokázali vytvořit konzervativce, proroka, radikála, sociálního buřiče či disidenta. Dnes se samozřejmě historici snaží nikterak nekřivit Husovu osobnost a v kontextu dějin na něj nahlížet převážně jako na středověkého člověka plně oddaného Bohu. Pro mou práci je však podstatnější právě to, jak se na Husa dívala v průběhu zmíněných sto padesáti let “mainstreamová” společnost, která jej mohla vnímat pouze tak, jak jí byl ideově představen. Jak se ale projeвило vnímání postavy Jana Husa ve zcela konkrétním případě péče o jeho rodný dům? Abych toto mohl v praktické části dostatečně provázat, pokusím se už zde v úvodu představit postavu Jana Husa v kontextu dějin.

První, kdo v moderní době popsal a uchopil postavu Jana Husa a celé husitství byl František Palacký, který se tomuto tématu věnoval ve třetím díle *Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě*. Historik Palacký bádá a psal v polovině devatenáctého století a to s vědomím, že bude sledován rakouskou cenzurou. I proti ní však vystoupil jako sebevědomý “soudce nad dějinami”. Palackého Hus tak vyzněl jako ten, jehož upálení bylo urážkou českého národa, ale také jako ten, který svou mučednickou smrtí zapříčinil protifeudální a protiněmeckou náladu v české společnosti své doby.¹ To byla první moderní a liberální interpretace postavy Jana Husa.

První československý prezident Tomáše G. Masaryk připomněl slova ze závěti protestanta Palackého: „*Doba Husova je slavná doba; tehda národ český vzdělaností převyšoval všechny ostatní národy evropské. Je třeba, abychom se vzdělávali a podle ukázání vzdělaného rozumu jednali.*“² Není se co divit, univerzitní profesor TGM totiž chápal Jana Husa jakožto autora konceptu humanitního ideálu, který vnímal jako koncept praktický pro život, zároveň spojený s národní existencí. „*Jsme národ Husův a rádi se tak zveme - avšak jsme tím národem Husovým doopravdy a ve skutečnosti? Nejsme. Ještě nejsme. V našem národním usilování je veliký nedostatek vnitřního života, života duchovního.*“³ Masaryk tak ve svém spise postavil do protikladu liberalismus 19. století a Husovu náboženskost. Husova reforma měla podle Masaryka na lidi hluboký vliv

¹ Palacký, F.: *Dějiny národu českého w Čechách a w Moravě dle původních pramenůw*; Vyd. 3. v Praze: Nákladem knihkupce F. Temského, 1877.

² Palacký, F.: *Politická závěť Františka Palackého*; Vyd. 1. Praha: Akropolis, 1928.

³ Masaryk, T. G.: *Jan Hus*. Praha: Státní nakladatelství, 1924.

a dosah právě proto, že byla reformou duchovní, chápal ji jako úsilí o nového lepšího člověka, která měla cíl etický. Proto vidí Masaryk Jana Husa spíše jako reformátora a nikoli jako kněze.

Stejně jako většina historických výkladů Jana Husa je i ten marxistický ambivalentní. Anachronická postava Husa je v jeho rámci ukázána v podobě lidového, radikálního jednotlivce, který, stejně jako dělnická třída, snil o příchodu určité nové doby.⁴ Je to zcela jiný pohled na věc, než právě v případě liberálního přístupu Františka Palackého. Marxistická ideologie čerpá celkově z nálad přelomové doby 14. a 15. století, tedy doby velkých revolucí a dějinného přechodu evropské civilizace ze středověku k novověku. Není se co divit, proč se komunisté soustředili právě na Jana Husa, kterého tak vlastně logicky, použili jako příklad zárodku velké společenské změny.

Ze všech dějinných výkladů je ten marxistický ovšem nejvíce pokrytecký. Vždyť komunisté – velcí kritikové středověké církve, zacházeli s odpůrci svých názorů stejně nemilosrdně a krutě. A na rozdíl od středověké církve ani neposkytovali naději na věčný život.⁵

Dnes se zpětně díváme na komunisty ideologicky zabarveného Husa možná s humorem, když si uvědomíme, že byl prezentován se svými revolučními názory jako jakýsi první komunista. Ale každá doba se snaží své vybrané hrdiny přiblížit a popsat v určitém ideologickém rámci. Jedním z nejvýraznějších pokusů přítomné doby je románová studie *Jan Hus* Evy Kantůrkové. České společnosti je v ní Jan Hus představen opět trochu jinak. Tentokrát v souladu se současným většinovým výkladem historiků jako opravdu mimořádný světec, který “měl pravdu”, jehož protivníci “pravdu neměli” a ti tak zákonitě nemohli být vnímání jakkoli pozitivně.⁶

Naše moderní společnost ovšem středověkému světu a způsobu tehdejšího myšlení rozumí stále méně. Přesto si, po zkušenostech s komunistickou diktaturou a uznání těm, kteří ji oponovali, opět Husa snažíme zjednodušeně přiblížit. Prezident Václav Havel při své třídenní návštěvě ve Vatikánu v roce 1999 řekl: *“Rýsuje se možnost velkého smíření, opravdu věčné reflexe, otevírá se tady naděje, že Mistr Jan Hus, tento veskrze čestný člověk, kterému šlo o pravdu, nebude už nadále někým, kdo nás rozděluje,*

⁴ Nejedlý, Z.: *Hus a naše doba*. Praha: Československý spisovatel, Knihovnička Varu. 1952.

⁵ Svoboda, J. et al.: *Jan Hus 600 let od smrti*. Vydání první. Praha: Institut Václava Klause, 2015. 115 stran. Publikace; č. 21/2015. ISBN 978-80-7542-003-9.

⁶ Kantůrková, E.: *Jan Hus*, 1. vydání. Melantrich, 1991. ISBN 80-7023-77-0-32005-91.

ale spíš někým, kdo nás spojuje. Bude to okamžik historického významu pro naši zemi a pro celou Evropu.”⁷

Jak píše prof. Jiří Hanuš: *“Jan Hus je zkrátka disident a výraz “heretik” je pro tuto roli pouze alternativní slovo, které se už opět bojíme použít. Hus žije “životem v pravdě”, na rozdíl od jeho oponentů a kritiků, Hus je odsouzen sice podle jakéhosi “práva”, respektive podle litery práva, ale nikoli podle jeho ducha. A opět nám nevadí, že se ocitáme v podobných pastích, do nichž se chytali naši předkové. Opět nám nevadí anachronismus, s nímž pohlížíme na pozdní středověk očima člověka druhé poloviny dvacátého století.”⁸*

Celé období po Husově mučednické smrti bylo ve znamení násilné rekatolizace a protireformace. Je tedy až s podivem, že postava Jana Husa nebyla v myslích Čechů zapomenuta. Například v rodném Husinci byla protireformační praxe dosti ztížena tvrdostí a těžko oblomnou přesvědčeností Husineckých.

Proč takto zmiňuji příběh historické postavy Jana Husa? Chtěl bych totiž dokázat kauzalitu mezi oním příběhem a vývojem památkové péče o nemovitou kulturní památku. Kulturní památky totiž nemají jen kulturně tradiční rozměr a rozměr komerčně turistický, ale také provozně ekonomický, což znamená, že musejí být nějak financovány. Ochrana a uchování kulturních památek, tedy památková péče, se již od svého počátku ve druhé polovině devatenáctého století stala záležitostí politické správy, a to od úrovně místní, přes regionální, až po státní či mezinárodní. Onen provozně ekonomický rozměr tak podle mého názoru je zcela závislý právě na veřejné správě, která se tak i v oblasti památkové stává důležitým nástrojem společnosti, jak využívat příspěvky na obnovu kulturních památek.

V teoretické části práce se věnuji vymezení základních pojmů týkajících se kulturního dědictví a památkové péče o nemovité kulturní památky. Dále je zpracován vývoj památkové péče od doby, kdy tato začala společnost zajímat, včetně chronologického sledu událostí, které se významně promítly do systému financování památkové péče na území České republiky. Na závěr první části práce je pak představena stručná analýza péče stavu péče o nemovité kulturní památky v České republice. Snažím se zde popsat, jak probíhá údržba a obnova nemovitých kulturních památek, jaký je jejich

⁷ Katolický týdeník. [online] 1/2000, 2. 1. 2000. [cit. 31. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.katolik.cz/texty/hus/HusReakce.asp>.

⁸ Svoboda, J. et al.: *Jan Hus 600 let od smrti*. Vydání první. Praha: Institut Václava Klause, 2015. 115 stran. Publikace; č. 21/2015. ISBN 978-80-7542-003-9.

počet v českých zemích. Zabývám se mimo jiné i vztahem mezi ekonomikou a kulturou a také graficky zpracovávám zdroje financování nemovitých památek.

V praktické části se věnuji ekonomickému rozměru existence Husova rodného domu v jihočeské obci Husinec. Tedy způsobu, jakým byl financován provoz, jak bylo případně žádáno o příspěvky na chod a jakých prostředků využívali vlastníci pro zachování odkazu Jana Husa. Zpracoval jsem finanční analýzu této nemovité kulturní památky, která je součástí Památníku Mistra Jana Husa. V neposlední řadě jsem také popsal historii samotného Husova rodného domu a analyzoval jsem, jaký vliv měla společnost na veřejnou správu, která rozhodovala o vlastnictví daného domu a tudíž způsobu jeho financování.

Základními otázkami, na které se v průběhu práce pokusím odpovědět, jsou: Jak se projevilo vnímání postavy Jana Husa v péči o jeho rodný dům? Jak se vyvíjela památková péče a legislativní normy v českých zemích? Promítly se změny režimů v Československu a ČR do vývoje památkové péče?

To, že je financování památkové péče stále aktuálnějším tématem dokazují i slova prezidenta republiky Miloše Zemana, který ve svém projevu na plénu poslanecké sněmovny věnovanému státnímu rozpočtu řekl: „*Proplýváme prostředky, které by se daly použít pro zdravotnictví, školství a celou řadu dalších oblastí, například ochranu kulturních památek, které u nás výrazně chátrají.*“⁹

⁹ Zeman, M.: *Projev prezidenta republiky při jednacím dnu 53. schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. 7. prosince 2016 [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-jednacim-dnu-53.-schuze-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-13073>.

1 PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY V ČR

1.1 Vymezení základních pojmů

1.1.1 Kulturní dědictví

Úplně tím nejzákladnějším pojmem, od kterého se tato práce odrazí, a pod který spadají všechny další, je pojem kulturní dědictví. Základní rozdělení kulturního dědictví je dělení na tři oblasti – hmotné kulturní dědictví „in situ“ (památkový fond), hmotné kulturní dědictví „in fondo“ (sbírky muzeí a galerií, archiválie) a nehmotné kulturní dědictví (lidové obyčeje).¹⁰ Tato práce se bude primárně věnovat památkové péči o nemovité kulturní dědictví, později však zjistíme, že sice kulturní dědictví můžeme takto dělit, ale že jednak legislativně je starost o něj chápána jako o celek, ale také pocitově cítíme, že jedno by bez druhého těžko přežilo v příběhu dějin.

Je to souhrn hmotných a nehmotných hodnot, děl a kulturních vztahů, které vznikly v minulosti, ale svým vznikem a významem přispívají k vytváření soudobých kulturních a společenských hodnot.¹¹

“Jde v podstatě o soubor kulturních prvků, tj. artefaktů, sociokulturních regulativ (zejména hodnot, norem a kulturních vzorů) a idejí, jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a všeobecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určité kultury předávány následujícím pokolením jako specifický typ dědictví,” píše ve své knize ke kulturnímu dědictví Soukup.¹² Podle něj je kulturní kontinuita lidské společnosti zajišťována přenášením kultury z generace na generaci. Lidé jsou na rozdíl od zvířat totiž schopny předávat si znalosti a dovednosti prostřednictvím znakových systémů, což zapříčiňuje právě kumulativní charakter tohoto procesu. Kulturní dědictví představuje pouze tu část sociokulturního systému, která v životě dané společnosti zakořenila, a je proto dále předávána potomkům.¹³

1.1.2 Národní kultura

Národní kulturou můžeme chápat soubor výsledků lidské fyzické a duševní práce, který odráží a pro další generace fixuje specifické odlišnosti daného národa. Tyto

¹⁰ Novák, Z.: *Veřejná správa v oblasti památkové péče. Příručka*. Vyd. 1. Praha, 2009.

¹¹ Patočka, J. – Heřmanová, E.: *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

¹² Soukup, V.: *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: SLON, 1993, s. 92. ISBN: 80-901424-1-9.

¹³ Tamtéž.

specifické odlišnosti se mohou projevovat jak v soustavě tradičně uznávaných sociálních hodnot a norem, tak v soustavě institucí, v uspořádání moci, v podobě jazyka, v kulturních vzorcích projevujících se např. v celkovém způsobu života, ve zvláštностech chování a v dalších specifických lidských činnostech. Významnou součástí národní kultury je pak i vědomí národní identity, tj. obraz národa v myslích současníků včetně jeho základních charakteristik (národní mentality, národní hrdosti, národních symbol, národních tradic apod.).¹⁴ Národní kultura a národní kulturní dědictví se stávají stále důležitějšími v kontextu evropské integrace, protože stojí programově mimo celosvětový integrační proces. Stávají se tak vlastně jednou z mála oblastí, jež zachovává regionální a národní odlišnosti v jinak unifikovaném světě.¹⁵

1.1.3 Památkový fond

Památkový fond je významným segmentem hmotného kulturního dědictví. Tvoří významnou složku národního kulturního bohatství. Podle úrovně péče o něj poznáme, jaká je ve společnosti kultura a obecná vzdělanost a zda se bere dostatečně v úvahu ochrana veřejných zájmů. Veřejný zájem na zachování věci, která by měla spadat do památkového fondu, je takový kulturní statek, jehož zničení nebo poškození by pro národní kulturní dědictví znamenalo ztrátu. Uchování památkového fondu má zcela jistě velký ekonomický význam v souvislostech rozvoje cestovního ruchu a rozvoje obcí a regionů.

Památkový fond České republiky tvoří:

1. věci a soubory věcí, kterým byla na základě zákona aktem veřejné správy založena právní ochrana, případně jejich status součástí památkového fondu (kulturní památky, národní kulturní památky, památkové zóny, památkové rezervace)
2. věci a soubory věcí tzv. památkového potenciálu, tedy věci a soubory věcí, které mohou být předmětem památkového zájmu v budoucnu (věci, které jsou předmětem řízení o zápisu do seznamu kulturních památek, nebo archeologický nález)

¹⁴ Patočka, J. – Heřmanová, E.: *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

¹⁵ Novák, Z.: *Veřejná správa v oblasti památkové péče. Příručka*. Vyd. 1. Praha, 2009.

Základními činnostmi památkové péče jsou:

A) Ochrana památkového fondu

- vymezování součástí památkového fondu
- evidence památkového fondu
- stanovování ochranných režimů

B) Uchovávání památkového fondu

- užívání a správa památkového fondu
- konzervace, restaurování a jiné zásahy do památkového fondu – movitých a nemovitých památek
- regenerace památkového fondu – historických sídel a krajiny

C) Poznávání památkového fondu

- vědecký výzkum památkového fondu
- monitoring památkového fondu
- pravidelná inventarizace a aktualizace údajů památkového fondu

D) Zprostředkování (prezentace) hodnot památkového fondu

- prezentace památkového fondu
- vzdělávací činnosti v oblasti památkového fondu
- propagace památkového fondu

Při ochraně, uchovávání, poznávání a zprostředkování památkového fondu je povinna veřejná správa, příslušná jak podle památkového zákona, tak podle dalších právních předpisů,¹⁶ činit taková opatření, aby nedocházelo ke ztrátám hodnot památky, aby bylo zajištěno průběžné vědecké poznávání památkového fondu a aby tyto poznatky byly předávány široké laické i odborné veřejnosti a hodnoty památkového fondu zprostředkovány veřejnosti.¹⁷

Systém státní památkové péče v České republice, upravený zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ Např. podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Nakládání s památkovým fondem. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/nakladani-s-pamatkovym-fondem-243.html>.

1.1.4 Státní památková péče

O to, aby národní kultura mohla plnit svou společenskou roli a byla zachována právě budoucím generacím, plní roli jejího opatrovatele státní památková péče. Která tak, jak je definována v dodnes účinném zákoně (ve znění pozdějších předpisů) zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a odborná organizace státní památkové péče v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Ostatní orgány státní správy, a jiné organizace spolupracují v oboru své působnosti s orgány a odbornou organizací státní památkové péče a pomáhají jim při plnění jejich úkolů.

1.1.5 Kulturní památka

Kulturní památka je podle platného zákona považována za hmotný výsledek lidské činnosti vzniklý v dějinném procesu kultivace světa, který je pramenem poznání, a je významný svou uměleckou, architektonickou, uměleckořemeslnou, řemeslnou, technickou, urbanistickou anebo krajinnou hodnotou nebo je významným pozůstatkem lidského osídlení na našem území v minulosti nebo se váže k významným osobnostem či událostem.¹⁸ Zde vyvstává otázka, zda je v tomto výkladu zákon přesný. Domnívám se totiž, že kulturní památka nemusí být nutně hmotná.

1.1.6 Nemovitá kulturní památka

Nemovitá kulturní památka je vlastně obecné označení pro stavbu, či nemovitost, jež je významná pro svou uměleckou a historickou hodnotu. Tato pak může být prohlášena kulturní památkou. Nemovitost může podléhat památkové ochraně ze tří důvodů. Prvním je, že objekt je určitým způsobem spojen s některou významnou osobností.¹⁹ Druhým, že objekt je hodnotný pro své stáří a je tudíž dokladem určitého historického období nebo za třetí, pokud objekt představuje významné architektonické dílo. V praxi samozřejmě dochází velmi často ke kombinaci ať už dvou nebo všech tří důvodů. Památkový zákon České republiky chrání památky (movité i nemovité) podle památkového zákona jako kulturní památky, případně jako národní kulturní památky. Stavby jsou také chráněny v rámci památkových rezervací či památkových zón. Podle

¹⁸ Zákon č. 20/1987 Sb., Zákon České národní rady o státní památkové péči ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*. 13. 4. 1987, částka 6/1987.

¹⁹ Což je případ např. právě Husova rodného domu v jihočeském Husinci, jemuž se tato práce věnuje v praktické části.

databáze MonumNet²⁰ je v České republice evidováno 40389²¹ nemovitých kulturních památek.

1.1.7 Památkové objekty

Velikým ekonomickým problémem z hlediska celkového využití památkového fondu je údržba a zachování kulturního dědictví. Většina nemovitých českých kulturních památek je totiž ekonomicky nečinná, tedy negeneruje vůbec žádný zisk z provozu – tedy není zapojena do turistického ruchu, či do pořádání kulturních akcí. Z celkového počtu 44600 nemovitých kulturních památek je ekonomicky využito pouze 0,6%.²² Z toho tedy jasně vyplývá, že zachování kulturního dědictví nemovitých památek jen a pouze příjmy z cestovního ruchu prostě není možné.

V roce 1948 byly tehdejšími režimem vyselektovány pro svou velikost, umístění, či uměleckou jedinečnost objekty národního významu, do kterých byla směřována většina vyvlastněných artefaktů hmotného kulturního dědictví. Cestovní ruch České republiky se touto koncepcí památkové péče založenou v padesátých letech 20. století stále ubírá.

“Zámky rozdělila Státní komise do tří kategorií, přičemž na sto čtyřicet zámků, hradů, klášterů a dalších památkových objektů bylo zpřístupněno veřejnosti jako muzea či místa historických, uměleckých a vlastivědných expozic, jiné se změnily na školy, internáty a domovy důchodců, případně dostaly nové majitele – nastěhovala se do nich ministerstva, místní úřady, různé instituce, ale také lesní správy, státní statky, zemědělská družstva a vojenské útvary.”²³

1.1.8 Národní kulturní památka

Národních kulturních památek je v současné době v České republice již poměrně velké množství (304)²⁴, mohou být představovány kulturními – nemovitými či movitými – statky, které by měly tvořit nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, nenahraditelné památky, bez nichž by představa o národním kulturním bohatství byla jen velmi kusá. Mělo by jít o památky mimořádného historického významu nebo mimořádné

²⁰ MonumNet je ústřední seznam kulturních památek České republiky, který vede Národní památkový ústav jako ústřední organizace státní památkové péče na základě zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

²¹ K datu 22. 11. 2016.

²² Patočka, J. – Heřmanová, E.: *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

²³ Votýpka, V.: *Příběhy české šlechty*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-340-2.

²⁴ Podle databáze MonumNet ke dni 14. 12. 2016.

umělecké hodnoty, a to ze všech dob a všech oborů. Národní kulturní památkou mohou být i soubory děl v galeriích či muzeích, díla bez ohledu na typ jejich vlastnictví i bez ohledu na územní příslušnost jejich tvůrce.²⁵

V kontextu takovéto představy o obsahu pojmu národní kulturní památka byly v roce 1962 usnesením vlády vyhlášeny první a nejvýznamnější národní kulturní památky jako např. České korunovační klenoty, hora Říp, Vyšehrad, Karlštejn, historické jádro města Tábora.

1.2 Orgány a organizace státní památkové péče

1.2.1 Ministerstvo kultury

Ministerstvo Kultury ČR (dále jen MK) je orgán státní správy, jenž byl ustanoven podle §8 zákona č.2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.²⁶

Ministerstvo je rozděleno na odbory, které se zabývají jednotlivými částmi kultury:

- odbor médií a audiovize
- odbor mezinárodních vztahů
- odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií
- odbor projektového řízení a informačních technologií
- odbor investic a veřejných zakázek
- odbor památkové péče
- odbor regionální a národnostní kultury
- odbor umění, literatury a knihoven

²⁵ Patočka, J. – Heřmanová, E.: *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

²⁶ Zákon č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*. 8. 1. 1969, částka 1/1969.

Ministerstvo kultury může rozhodnout o poskytnutí příspěvku na obnovu kulturní památky. Takto rozhodne v případě, je-li na zachování kulturní památky mimořádný společenský zájem. Pro tyto účely vyhlašuje ministerstvo kultury několik specializovaných programů, které jsou v rámci odborů vypisovány každoročně, ve kterých mohou žadatelé podávat své žádosti o příspěvky.

Ministerstvo kultury vyhlašuje tyto programy, které se dají čerpat na pomoc při starosti o nemovitou kulturní památku:²⁷

1.2.1.1 Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Tento program je vytvořen na opravy kulturních památek na území měst s vyhlášenou městskou památkovou rezervací (MPR) nebo památkovou zónou (MPZ). Města, církve, právnické osoby, fyzické osoby a kraje mohou tyto finanční příspěvky využít na obnovu kulturních památek. Musí se jednat o obnovu nemovité kulturní památky, která stojí na území MPR nebo MPZ. Peníze, které žadatel v tomto programu získá, musí použít výhradně jen na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky, nikoli na modernizace, či investice.

1.2.1.2 Program záchrany architektonického dědictví

Tento program má za cíl podporovat obnovu a zachování kulturních památek, které tvoří architektonické dědictví ČR (hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely). Opět se jedná o peníze na práci zaměřenou na záchranu kulturní památky nebo k záchraně těch jejích částí, které tvoří její podstatu.

1.2.1.3 Havarijní program

Pokud je potřeba naléhavých oprav památek, především pak odstranění havarijního stavu střechy či staticky narušených nosných konstrukcí a celkové stavební zajištění, vč. restaurátorských prací a na opravy krovů a střech, je k dispozici žadatelům tento Havarijní program. Nelze z něj hradit modernizace objektů, úpravy veřejných prostranství. Omezen je také výší příspěvku. Příspěvek bude v maximální výši dva miliony korun.

²⁷ Dotační programy Ministerstva kultury. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-ministerstva-kultury-a-jejich-vyhodnoceni-267.html>.

1.2.1.4 Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Finanční prostředky, které se rozdělují z tohoto programu, jsou určeny na zachování a obnovu nemovitých kulturních památek, které se nalézají mimo památkové rezervace a zóny, nejsou národními kulturními památkami, a které nevlastní Česká republika.

1.2.1.5 Program Podpora pro památky UNESCO

Aby Česká republika dostála závazkům, které jí vyplývají z přijetí *Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*²⁸, má ministerstvo kultury ve své gesci i tento program. Hlavním cílem tohoto programu je finančně podporovat všestranný rozvoj českých památek zapsaných na Seznam světového dědictví.²⁹

1.2.1.6 Program Podpory občanských sdružení v památkové péči

Z tohoto programu jsou podporovány veřejně prospěšné projekty občanských sdružení.

1.2.2 Národní památkový ústav

V § 32 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči jsou vymezeny pravomoci odborné organizace státní památkové péče. Jedním z jeho cílů je i bezplatně vykonávat odborné a podpůrné služby pro orgány památkové péče a vlastníky památkově chráněných věcí. Zároveň zabezpečuje odborný dohled v oblasti památkové péče. Národní památkový ústav není však správním orgánem a nemůže rozhodovat o právech a povinnostech účastníků správních řízení.

Národní památkový ústav (NPÚ):

1. zpracovává rozboru stavu a vývoje státní památkové péče, podklady pro prognózy, koncepce a dlouhodobé výhledy rozvoje státní památkové péče
2. organizuje, koordinuje a plní vědeckovýzkumné úkoly státní památkové péče, rozpracovává teorii a metodologii státní památkové péče a metodiku společenského uplatnění kulturních památek

²⁸ Byla přijata v roce 1972 Organizací spojených národů pro vědu, kulturu a vzdělávání (UNESCO).

²⁹ Na seznamu památek UNESCO je zapsáno k 28. 11. 2016 dvanáct českých památek. Jsou to města s dochovaným historickým jádrem - Praha, Český Krumlov, Kutná Hora, Telč a Třebíč. Dále je to pak Sloup Nejsvětější trojice v Olomouci, kostel na Zelené hoře a zámek v Kroměříži, zámek v Litomyšli, Lednicko-valtický areál, ves Holašovice a vila Tugendhat v Brně.

3. plní úkoly odborně metodického, dokumentačního a informačního pracoviště pro úsek státní památkové péče a zabezpečuje průzkumy, výzkumy a dokumentaci kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón a je současně poskytovatelem údajů podle zvláštního právního předpisu
4. vede ústřední seznam kulturních památek
5. připravuje odborné podklady pro ministerstvo kultury, zejména pro prohlášení věcí za kulturní památky
6. zpracovává potřebné odborné podklady pro ostatní orgány státní památkové péče, metodicky usměrňuje činnost konzervátorů a zpravodajů a poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při zajišťování péče o kulturní památky
7. zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky a nad jejich soustavným využíváním
8. sleduje kulturně výchovné využití kulturních památek a jejich propagaci a zabezpečuje kulturně výchovné využití a zpřístupnění kulturních památek, s nimiž hospodaří
9. zabezpečuje další vzdělávání pracovníků v oboru státní památkové péče
10. plní další úkoly na úseku státní památkové péče, kterými jej pověří ministerstvo kultury

K plnění úkolů památkové péče je dle § 34 památkového zákona Národní památkový ústav oprávněn:

1. vstupovat do podniků, závodů, zařízení, objektů a na ostatní nemovitosti
2. vykonávat v nich potřebné odborné práce na ochranu kulturních památek nebo pro vědecké účely, zejména dokumentační a konzervační, jakož i odborný dozor
3. požadovat za tím účelem potřebné údaje a vysvětlení
4. nahlížet do příslušných dokladů³⁰

1.2.3 Odbor památkové péče

Odbor památkové péče Ministerstva kultury je jedním z odborů MK, který jakožto ústřední správní úřad stanovený zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči,

³⁰ Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narodni-pamatkovy-ustav-jako-odborna-organizace-statni-pamatkove-pece-288.html>.

ve znění pozdějších předpisů, například rozhoduje o prohlášení, či zrušení věci nebo souboru věci za kulturní památku. Zpracovává návrhy nařízení vlády na prohlášení kulturní památky za národní kulturní památku nebo na prohlášení území za památkovou rezervaci, návrhy vyhlášky na prohlášení území za památkovou zónu, rozhoduje o udělení povolení k restaurování kulturních památek. Dále také vytváří dotační programy, a rozhoduje tak o poskytnutí příspěvku na obnovu kulturní památky. Uplatňuje právo státu na přednostní koupi národní kulturní památky nebo movité kulturní památky. Pod jeho správou je také Národní památkový ústav.

Jedna z dalších důležitých činností odboru památkové péče je, že metodicky řídí a koordinuje činnost orgánů státní památkové péče nižších stupňů (krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností) při výkonu veřejné správy na daném úseku a poskytuje jim k tomu právní pomoc, koncipuje, koordinuje a provádí školicí a vzdělávací činnost ve specializovaných vzdělávacích programech v oboru památkové péče.³¹

Jako poradní orgán byla Odboru památkové péče během několika let založena například Komise pro Havarijní program a Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny zřízená příkazem dne 25. července 2007, či Komise pro program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností zřízená příkazem ministra kultury č. 22/2008 ze dne 7. 5. 2008, či Komise pro hodnocení návrhů na prohlášení nemovitých věcí za kulturní památky a žádostí o zrušení prohlášení nemovitých věcí za kulturní památky: Zřízena příkazem ministra kultury č. 15/2007 ze dne 25. 5. 2007.

1.2.4 Výkon památkové péče v krajích

Metodicky řídí v krajích organizaci památkové péče krajské úřady, které pro tuto oblast zřizují své Odbory památkové péče. Ty vypracovávají úkoly pro rozhodování orgánů kraje. Kraje se totiž musejí držet koncepce rozvoje státní památkové péče v souladu s tou celostátní. Po projednání s Ministerstvem kultury ČR také zpracovávají programy zachování a obnovy kulturních památek v kraji. Důležitou roli plní odbory v oblasti památkové péče při rozdělování dotačních peněz.

Krajské samosprávy mohou určit, jak velké finanční prostředky budou plynout v daném období do podpory ochrany a obnovy památkové péče. Nejčastěji tak činí

³¹ Činnost odboru památkové péče. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/cinnost-odboru-pamatkove-pece-245.html>.

pomocí vyhlášení dotačních titulů. Kraje však mohou samy být zřizovateli dané nemovité kulturní památky.

1.2.5 Výkon památkové péče v obcích

Obecní úřady s rozšířenou působností vykonávají státní památkovou péči ve stanoveném obvodu v souladu s koncepcí rozvoje a ochrany památkové péče v ČR. Společně a ve spolupráci s krajskými úřady se tak podílejí na koncepci podpory státní památkové péče.

Stejně jako krajská samospráva má i ta obecní povinnost zajišťovat péči o kulturní dědictví a starat o udržování a obnovu kulturních památek. Obce financují péči o objekty, které mají ve vlastnictví z vlastních rozpočtů či případně také mohou žádat o příspěvky na obnovu a ochranu kulturních památek, ať už krajský úřad či přímo ministerstvo kultury nebo z dalších dotačních programů.

1.3 Vývoj financování památkové péče

1.3.1 Historický vývoj

Péče o kulturní památky má v historii naší kultury již delší tradici. Pojem památková péče se objevuje v 18. století. Důvodem, proč se najednou zvedl zájem o kulturní dědictví, byly zřejmě negativní důsledky rozvoje průmyslu, velkoměst a celé negativní prostředí pro historické památky, které zavedly vzniku romantismu. To, jakým způsobem ale byla prováděna, se rozsahově nedá se současným stavem věci srovnat. Byla to vesměs neorganizovaná, nesystematická práce jednotlivců, jejichž starost o kulturní dědictví nebyla poháněna žádnými zákonnými normami, ale pouze jejich vyšším cílem. V celé historii můžeme sledovat hlavně vývoj vlastnictví kulturních památek, které se převážně přelévaly z rukou soukromých vlastníků do vlastnictví státu. Soukromí vlastníci většinou neměli a nemají dostatek peněz na dostačující opravy budov, ale ani stát nebyl schopen zajistit péči o všechny nemovité památky. Je to dáno samozřejmě i historickým vývoje. Dvacáté století je plné hospodářských krizí a válek, které nenapomohly výším výdajů do obnov a oprav nemovitostí. Peněz na opravu nemovitých památek nebyl v celé historii nikdy dostatek.

Prvními právními úpravami, které se však netýkaly nemovitých kulturních památek, byly dvorské dekrety Marie Terezie týkající se starožitností, tedy věcí movitých. Nemovitých památek v zemích Rakouska – Uherska se poprvé dotkla právní úprava

vydaná v roce 1850 Ministerstvem obchodu, průmyslu a veřejných prací. Ta zadala vzniku Ústřední komise pro zajišťování a zachování stavebních památek, která měla o nemovité kulturní památky pečovat. K přijetí řádného zákona však v tomto období ještě nedošlo, ačkoli třeba Zalitavsko mělo zákon na ochranu památek od roku 1881, Bulharsko od roku 1889, Rumunsko od roku 1892, Turecko již v roce 1875. Vůbec prvním státem, kde byla památková péče uzákoněna, bylo Řecko v roce 1834.³²

V novém československém státě zůstal po jeho vzniku nejvyšším orgánem pro věci památek *Ministerstvo školství a národní osvěty*, ačkoli měl být zřízen zvláštní ústřední úřad nebo samostatné ministerstvo národní osvěty. K tomu však nedošlo.

O nemovité památky, které byly v době první republiky převážně v rukou soukromých majitelů, pečovali oni sami. Většinou se dařilo nemovitosti opravovat z vlastních zdrojů.

O ochranu kulturních památek pečovaly, po přeměně ze *Zemského památkového úřadu pro Království české* nově *Státní památkové úřady* v Praze a v Brně. V tomto období samostatného Československa žádný speciální zákon o ochraně památek neexistoval a na výkon památkové péče dohlížel právě tento úřad.

V roce 1919 nově jmenovalo Ministerstvo školství a národní osvěty *konzervátory*, což byly další orgány státní památkové péče pro menší oblasti. Ti byli jmenováni převážně z řad odborníků a jejich funkce byla čestná a neplacená. Fungovali jako ministerští zpravodajové.³³

Československo, jakožto nový stát, převzalo staré platné zákony z dob Rakouska – Uherska a hned druhý den existence, dne 29. 10. 1918, doplnil stávající památkové předpisy nařízením Národního výboru č. 13/1918 Sb., o zákaz vývozu uměleckých a historických památek.³⁴

Ministerstvem školství a osvěty byl roku 1919 založen i *Státní fotoměřický ústav* v Praze. Ten byl zřízen za účelem evidence historických a uměleckých památek, pořizování jejich fotografické dokumentace.³⁵

³² Varhaník, J. – Malý, S.: *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. s. XXIII. ISBN 978-80-7357-659-2.

³³ *Památková péče, 1945-1970: sborník statí o úkolech a výsledcích státní památkové péče v letech 1945-1970 v oblasti dnešní České socialistické republiky a příspěvky zahraničních představitelů památkové péče*. Praha: Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, 1973.

³⁴ *Památková péče v ČR. Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-3-11]. Dostupné z: <http://www-old.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/odbor-pamatkove-pece/pamatkova-pece-v-cr-18035/>.

³⁵ Kotrbová M.: *Státní fotoměřický ústav ve službách společenských věd a památkové péče; Zprávy památkové péče*. 1953, roč. 13, čís. 5, s. 133.

Existovalo tedy pár státních orgánů, které se částečně snažily památkovou péči korigovat, ale kvůli neexistenci zákonných norem, které by jasně definovaly památky, byla jejich práce často nesystémová a mýjela se účinkem.

Velkým zásahem jednak do vývoje financování o nemovité památky, ale také do jejich samotné existence, byla druhá světová válka. Došlo k poškození k části památek kvůli krádežím a rozbíjení.

1.3.2 Historický vývoj legislativního rámce

V poválečném období měly zásadní význam ve vztahu k památkové péči tzv. Benešovy dekrety, tedy zákon ze dne 25. října 1945 č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, díky nimž přešly stovky zámků, hradů, řada objektů ve městech a obcích do státního vlastnictví. Šlo o majetek nemovitý i movitý, zejména i majetková práva (jako pohledávky, cenné papíry, vklady, práva nehmotná).³⁶ Památková péče se tímto výrazným způsobem mohla posunout vpřed.

Zákonem č. 137/1946 Sb., o Národních kulturních komisích pro správu státního kulturního majetku, pak byly zřízeny *Národní kulturní komise*. Tento zákon navazoval na znárodňovací zákon z předchozího roku a Národním komisím ukládal spravovat onen znárodněný kulturní majetek. Podle § 3 se za státní kulturní majetek pokládá zejména tento státní majetek: a) pozemky, které mají charakter přírodní památky, přírodní rezervace nebo archeologické lokality, b) stavební objekty hodnoty umělecké nebo historické (zejména hrady, tvrze a jejich zříceniny, zámky, městské paláce a obytné domy, letohrádky a vily) i pozemky památkového charakteru s nimi související (zejména zahrady, parky, obory). Národní kulturní komise tak plnily zejména úkoly jako zajištění státního kulturního majetku a jeho přejímání do správy, organizovaly odbornou správu státního kulturního majetku a jeho udržování v řádném stavu, pečovaly o vhodné využití státního kulturního majetku.³⁷

Pro lepší organizaci rozsáhlého státního majetku byl vládním nařízením v roce 1949 zřízen *Státní úřad pro věci církevní*, který měl za úkol pečovat o hospodářskou stránku ochrany, po odborné stránce měl za povinnost spolupracovat s organizacemi

³⁶ Zákon č. 108/1945 Sb., Dekret presidenta republiky ze dne 25. října 1945 o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy. In: *Sbírka zákonů*. 30. 10. 1945, částka 48/1945.

³⁷ Zákon č. 137/1946 Sb., Zákon o Národních kulturních komisích pro správu státního kulturního majetku. In: *Sbírka zákonů*. 18. 6. 1946, částka 56/1946.

památkové péče, podřízenými *Ministerstvu školství, věd a umění*.³⁸ Na základě rozhodnutí vlády z roku 1950 pak také došlo k prohlášení třiceti historických jader měst za městské památkové rezervace.³⁹

Památková péče ale po celou dobu i přes první právní normy narážela na celou řadu problémů. Často vznikaly spory o tom, zda nemovitost zasluhuje památkovou ochranu, či nikoli. Někdy zase nebyla přesně vymezena působnost mezi státní a krajské orgány.

1.3.3 První právní normy

K vůbec prvnímu vzniku samostatné právní normy o památkové péči, která již byla žalostně potřeba právě kvůli neshodám o konkrétních potřebnostech památkové ochrany, došlo dne 17. dubna 1958 zákonem o kulturních památkách. Národní shromáždění Republiky československé se usneslo, že účelem zákona je upravit ochranu kulturních památek, jejich využití a péči o ně pro jejich kulturně politický význam tak, aby památky byly zachovány, řádně spravovány, účelně společensky využity a zpřístupněny lidu, a staly se tak významnou součástí kulturního a hospodářského života společnosti.⁴⁰

Zákon upravoval povinnosti spojené s údržbou kulturních památek, stanovil zásady ochrany a evidence kulturních památek, konservace a obnovy i jejich kulturního využití. Zákon o kulturních památkách shrnoval dosavadní zkušenosti a výsledky práce na tomto úseku. Zákon neobsahoval žádná ustanovení ohledně sankcí, krom opatření k ochraně kulturní památky a možného odejmutí práva s kulturní památkou nakládat – to umožňoval krajskému výboru v případě, že bylo ohroženo zachování kulturní památky, která nebyla národním majetkem. Vlastníkovi památky zákon ukládal povinnost vlastním nákladem pečovat o její zachování a udržovat ji v dobrém stavu podle zásad památkové péče a podle pokynů výkonného orgánu krajského národního výboru. Což byl zásadní posun.⁴¹

Ústředním orgánem státní památkové péče bylo ministerstvo školství a kultury, jehož poradním orgánem ve věcech státní památkové péče byla ustanovena Ústřední

³⁸ Zákon č. 217/1949 Sb., Zákon, kterým se zřizuje Státní úřad pro věci církevní. In: *Sbírka zákonů*. 17. 9. 1949, částka 67/1949.

³⁹ Výnos Ministerstva školství a kultury Č. j. 36 568/61 - V/2 o prohlášení památkových rezervací. In: *Úřední list*. 25. 10. 1961, částka 43/1961.

⁴⁰ Zákon č. 22/1958 Sb., Zákon o kulturních památkách. In: *Sbírka zákonů*. 3. 5. 1958, částka 8/1958.

⁴¹ Tamtéž.

komise státní památkové péče. Zákon také již rozděloval správu památek mezi Krajské památkové orgány, Okresní památkové orgány a Místní památkové orgány.⁴²

Zákon o kulturních památkách pak zavdal vzniku celé řady důležitých vyhlášek, jako například vyhlášky MŠK č. 116/1959 Ú.l. o evidenci kulturních památek, vyhlášky MŠK č. 117/1959 Ú.l. o národních kulturních památkách, vyhlášky MŠK č. 181/1959 Ú.l. o památkových rezervacích, vyhlášky MŠK č. 118/1959 Ú.l. o památkových ochranných pásmech, a dalších, např. o činnosti a organizaci krajských, okresních a místních komisí státní památkové péče a o okresních konzervátorech a zpravodajích státní památkové péče.⁴³

Zákon č. 22/1958 Sb., byl schválen v takovém znění, aby odpovídal dobovým potřebám státní památkové péče. Postupem času došlo k několika novelizacím, a to zejména v oblasti organizace státní správy v souvislosti s novými zákony o národních výborech a o správním řízení, ústavním zákonem o československé federaci, zákonem České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.⁴⁴

První zmínka o možné finanční podpoře ve vztahu k památkové péči je obsažena ve vyhlášce č. 56/1960 Sb., ministerstva školství a kultury o úhradě nákladů na udržování a obnovu kulturních památek, kdy za předpokladu, že nemůže-li majitel kulturní památky uhradit náklad na její nezbytnou úpravu z vlastních prostředků ani z půjčky poskytnuté Státní spořitelnou, nebo nemá-li z takovéto úpravy užitek, anebo má-li z ní užitek jen nepatrný v poměru k nákladu, může mu krajský národní výbor poskytnout na jeho žádost na úhradu nákladu příspěvek až do výše 9/10 nákladu; v mimořádných případech, bylo možné zažádat o příspěvek stoprocentní.⁴⁵

1.3.4 Současný stav

Ještě před revolucí a v reakci na novelizace starého zákona byl přijat s účinností od 1. 1. 1988 nový právní předpis – zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který je v účinnosti dodnes. Tento přinesl zásadní změny ve smyslu ochrany kulturních

⁴² Tamtéž.

⁴³ Památková péče v ČR. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-3-11]. Dostupné z: <http://www-old.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/odbor-pamatkove-pece/pamatkova-pece-v-cr-18035/>.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Vyhláška č. 56/1960 Sb., Vyhláška ministerstva školství a kultury o úhradě nákladů na udržování a obnovu kulturních památek. In: *Sbírka zákonů*. 21. 5. 1960, částka 21/1960

památek. Přesně vymezil, na které objekty kulturní hodnoty se vztahuje péče státu jako na kulturní památky, kdy kulturní památky prohlašuje Ministerstvo kultury.

Zákon č.20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění pozdějších změn definuje památku a to ve smyslu kulturní památky a národní kulturní památky:

1.3.4.1 Kulturní památky

Paragraf 2

- 1) Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen ministerstvo kultury) nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,*
 - a) Které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,*
 - b) Které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.*
- 2) Soubory věcí podle odstavce 1 se prohlašují za kulturní památky, i když některé věci v nich nejsou kulturními památkami.*

Vyhlašování za kulturní památky není prováděno standardním správním řízením se komplikacemi z toho vyplývajících.

1.3.4.2 Národní kulturní památky

Paragraf 4

- 1) Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.*
- 2) Vláda České republiky nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče o národní kulturní památky.*

Vyhlášení národní kulturní památkou musí následovat po vyhlášení nemovitosti kulturní památkou

Docela překvapivý je fakt, že ačkoli proběhly v českých zemích restituce, zůstala většina národních kulturních památek ve vlastnictví státu, ačkoli to zákon jako takový vůbec nepředpokládá. Tento stav může ale například podle Tomáše Peka znamenat účelovou

státní preferenci určitého typu vlastníka s ohledem na vztah omezení a kompenzace vlastníka památky.⁴⁶

V současné době je tedy zákonně určeno, kam se zapisují kulturní památky, tedy centrálně do Ústředního seznamu kulturních památek. Pokud jde o nemovitou kulturní památku, musí Odborná organizace státní památkové péče, která má zápis na starosti, vyrozumět o zápisu kromě majitele nemovitosti také stavební úřad.

Byla zřízena památková inspekce, jakožto složka Ministerstva kultury, která měla dohlížet na dodržování tohoto zákona. V tomto předpisu již také byly, oproti zákonu z roku 1958, jasně stanoveny sankce za porušování zákona.

Podle paragrafu 16 může majitel nemovitosti zažádat o příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky. Vlastníkovi kulturní památky tak může obec nebo kraj na jeho žádost poskytnout ze svých rozpočtových prostředků příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky za účelem jejího účinnějšího společenského uplatnění. Příspěvek může poskytnout i tehdy, nemůže-li vlastník kulturní památky uhradit z vlastních prostředků náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky. V případě mimořádného společenského zájmu na zachování kulturní památky může na obnovu kulturní památky poskytnout ze státního rozpočtu příspěvek ministerstvo kultury buď přímo, nebo prostřednictvím krajského úřadu, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností.⁴⁷

V pozdějších letech byl, vzhledem k výrazným změnám právního prostředí v České republice, zákon č. 20/1987 Sb., mnohokrát novelizován a v kontextu těchto změn byl v letech 2007 a 2008 proveden dalšími dvěma vyhláškami. Vyhláškou Ministerstva kultury č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy a Vyhláškou Ministerstva kultury č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón.

1.4 Analýza stavu péče o nemovité památky

1.4.1 Počty nemovitých památek a památkových území

V Ústředním seznamu kulturních památek – seznam nemovitých kulturních památek, památkově chráněných území, světovém dědictví, národních kulturních

⁴⁶ Pek, T.: *Financování provozu, údržba a obnova památek*. Praha: Ekonomika, 2007. ISBN 978-80-245-1309-6.

⁴⁷ Zákon č. 20/1987 Sb., Zákon České národní rady o státní památkové péči ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*. 13. 4. 1987, částka 6/1987.

památek a nejohroženějších nemovitých kulturních památek, který je volně dálkově přístupný, a který podle příslušného zákona vede Národní památkový ústav, eviduje 40391⁴⁸ nemovitých památek.

Podle Ministerstva kultury se v České republice uplatňuje v porovnání s jinými evropskými zeměmi selektivní přístup. Tento přístup platí při stanovení principu výběru historicky hodnotných nemovitostí při prohlašování za kulturní památky. Tento přístup má podle Ministerstva kultury omezit neuvážené rozšíření počtu kulturních památek na území České republiky v době po roce 1989. Památkové zóny i památkové rezervace podléhají stejnému principu při ustanovování. V koncepci Ministerstva kultury z roku 1998 je psáno: „*S rozšiřováním souboru památkových rezervací se v zásadě již neuvažuje.*“⁴⁹ Což se naplnilo, protože z tehdejšího počtu 113 památkových rezervací, ubyly dvě. Naopak počet památkových zón různého druhu a územního rozsahu stoupl na 492.⁵⁰

1.4.2 Údržba a obnova nemovitých památek

Údržba a obnova nemovitých památek není závislá pouze na oboru památkové péče. Zřetelný vliv na tuto problematiku mají například obory řemeslné a stavební, jejichž kvalita se do jisté míry promítá do péče o nemovitosti. Ačkoli dnes by již měl být každý vnější zásah do opravy nemovité památky konzultován s pracovníky památkové péče, může se stát, že prováděné práce památku spíše poškodí, než že by zvýšily její hodnotu.

Největším ohrožením jsou pro současné nemovité památky ve velkoměstech velcí investoři a developeři, kteří jednak nejeví zájem o případné investice do opravy a zachování budov, ale spíše se snaží o obcházení platných právních předpisů s cílem demolice a následné náhrady novostavbou.

Velkým problémem na přelomu tisíciletí byly majetkové spekulace s velkými nemovitými památkami, jako jsou hrady a zámky. Ty se dostaly např. do držení bank jako zástavy, což vedlo k úpadku správy, údržby a řádného chodu. Bohužel je dnes stále problém s dědictvím po komunistickém režimu, který zde v tomto případě zanechal negativní následky své majetkové politiky. A tak byla řada velkých i malých nemovitých památek zanedbána právě co se údržby a obnovy týče.

⁴⁸ K datu 29. 11. 2016.

⁴⁹ Kaigl, J. (ed.): *Koncepce účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005*. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 1998. ISBN 80-902096-7-X.

⁵⁰ K datu 29. 11. 2016.

1.4.3 Ekonomika a kultura

Do pojmu kultura, dnes zcela jistě patří ekonomický rozměr. Jak veřejná ekonomika, tak podnikatelská sféra se určitým způsobem do kultury promítá. Tyto vztahy jsou zcela jistě vzájemné. Otázky financování kultury z veřejných peněz jsou dnes na denním pořádku. Nejideálnější situací ve vztahu ekonomiky a kultury je stav, kdy se daří oběma sférám. Nepravděpodobný je pak scénář, kdy se ekonomice jako celku nedaří, což nikdy kultuře a umění logicky nepomůže. Faktorů, které mají vliv na kulturní potřeby lidí, je celá řada – sociální, demografické, sociální či historické. *“Kulturu lze obtížně redukovat na odvětví ekonomiky nebo hospodářství. Přitom však s ohledem na ekonomický charakter veřejných služeb místní a regionální kultury jsou tyto služby, poskytované v obecně uznaném veřejném zájmu, stále existenčně závislé na finančních prostředcích z veřejných rozpočtů, o jejichž alokaci rozhodují orgány veřejné správy. Na druhé straně je však sféra veřejných služeb poměrně významná z národohospodářského hlediska.”*⁵¹

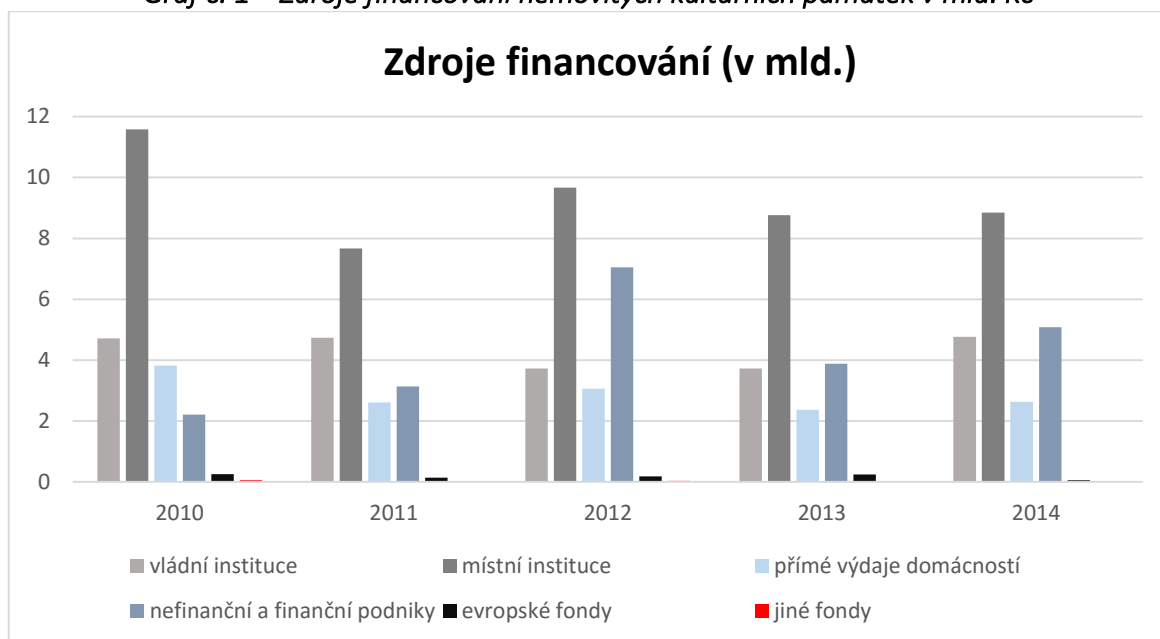
Jednou z rovin je vztah ekonomiky a kultury chápán v ochranářském přístupu ke kulturním statkům, tedy jako specifická součást mandatorních výdajů státu. Dost často je právě toto dáváno do souvislosti s úrovní modernity daného státu a to v rámci konceptu trvale udržitelného rozvoje společnosti a ochrany kulturního dědictví. Ona modernita je pak vyjádřena proporčně výdaji státního rozpočtu na kulturu.⁵²

Je dobré si uvědomit, že každá nemovitá památka (ať už její obnova, či udržování) je do značné míry ovlivněna ekonomickou stránkou. V grafu č. 1 jsou uvedeny zdroje financování nemovitých kulturních památek v ČR v letech 2010 až 2014. Jednoznačně z něj vyplývá, že nejvíce zdrojů plyne z veřejných rozpočtů České republiky (viz. v grafu „vládní instituce“ a „místní instituce“). Nejvíce dokonce z místních institucí. Hned po nich pak z institucí vládních. Soukromý sektor se pak také velkou měrou podílí na zdrojích financování nemovitých památek (v grafu „přímé výdaje domácností“ a „nefinanční a finanční podniky“).

⁵¹ Mockovčiaková, A.: *Financování kultury z veřejných rozpočtů (1991-2006)*. In: NIPOS/REGIS, ISBN 978-80-7069-208-1, 2006.

⁵² Patočka, J. – Heřmanová, E.: *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

Graf č. 1 – Zdroje financování nemovitých kulturních památek v mld. Kč

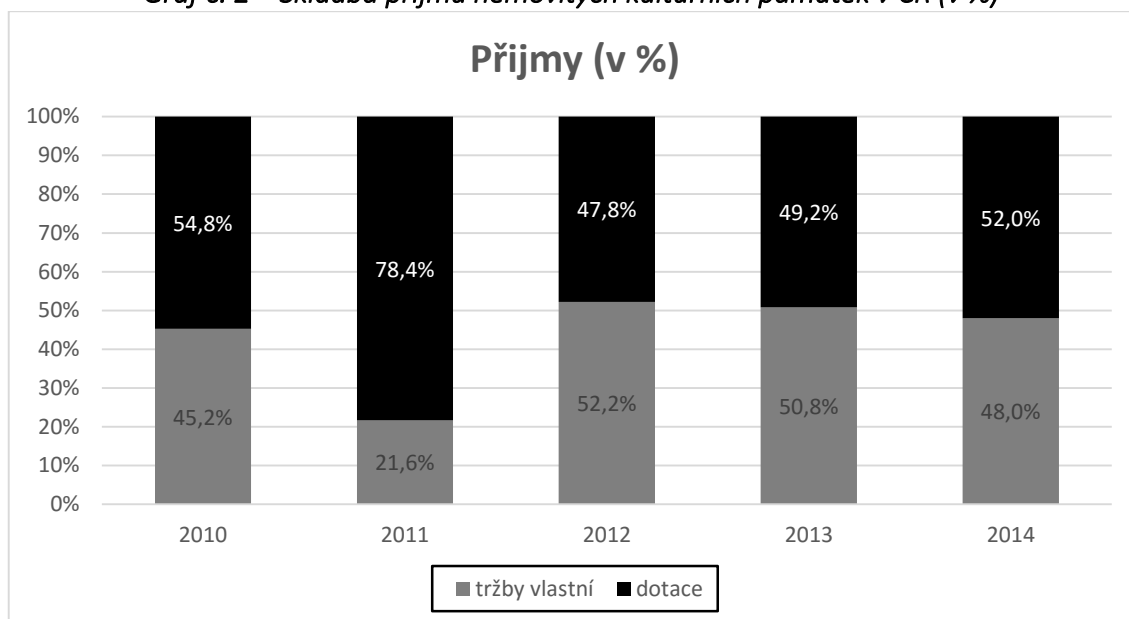
Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu; dostupné z www.nipos-mk.cz

Po vstupu České republiky do Evropské unie čerpáme peníze z evropských dotací i na opravu a údržbu kulturních památek. Tyto zdroje se pohybují v absolutních číslech okolo 200 milionů korun, což je ale v procentuálním zastoupení pouhé 1,1% v roce 2010, v roce 2014 pak už dokonce pouze 0,25%. Z tohoto důvodu se domnívám, že evropské fondy mohou zcela jistě pomoci jednotlivým nemovitým kulturním památkám, ale určitě nevyřeší celkovou situaci.

Problém vidím hlavně ve výdajích státního rozpočtu na kulturu, které byly v roce 2015 cca 14,5 miliardy korun⁵³, což v poměru k HDP dělá pouhých 0,32%. Z celkového HDP tedy není na podporu kulturu věnováno ani 1%. Což vypovídá o tom, že Česká republika je výrazně pod průměrem vyspělých zemí.

⁵³ Jedná se o výdaje SR kap. 334 (MK včetně výdajů na církve a nábož. společ.) k celkovému HDP v roce 2015.

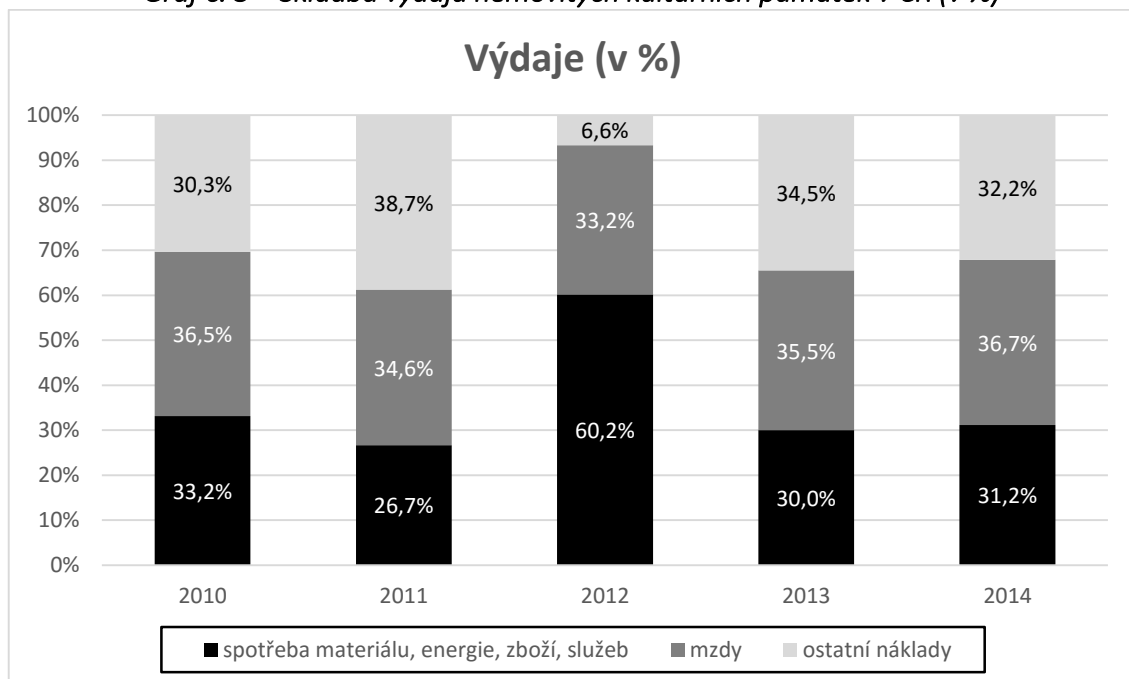
Graf č. 2 – Skladba příjmů nemovitých kulturních památek v ČR (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu; dostupné z www.nipos-mk.cz

V grafech č. 2 a č. 3 jsou v procentech znázorněny příjmy a výdaje na provoz českých nemovitých kulturních památek, což zde uvádím hlavně pro porovnání s příjmy a výdaji Památníku Mistra Jana v Husinci, které zpracuji v praktické části.

Graf č. 3 – Skladba výdajů nemovitých kulturních památek v ČR (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu; dostupné z www.nipos-mk.cz

2 FINANCOVÁNÍ NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY – RODNÝ DŮM MISTRA JANA HUSA V HUSINCI

2.1 Nemovitá kulturní památka v jihočeském Husinci

Použití termínu „*genius loci*“ pro vystižení situace jedinečnosti, neopakovatelnosti místa v prostoru, které se stává samo o sobě všeobecně srozumitelným kulturním symbolem, je jistě na místě právě v případě Husova rodného domu – Památníku Mistra Jana Husa, který byl roku 1978 prohlášen Národní kulturní památkou.⁵⁴

Památník Mistra Jana Husa, na jehož příkladu se pokusím ukázat financování nemovitých kulturních památek, se nachází v jihočeském městečku Husinec, které leží pět kilometrů od Prachatic. Zmínky o Husinci, jakožto o rodišti Jana Husa, jsou dochovány již několik let po jeho smrti. Například Jiřík Heremita⁵⁵ ve svém spisu o Janu Husovi píše: *“Věrný a svatý člověk Mistr Jan Hus byl jest rodem z městečka řečeného Husinec, člověk z chudých rodičův chudý a z prostých prostý..., matka jeho vedoucí pacholík do školy, nesoucí pecen chleba mistru školnímu, než jest do města Prachatic došla, sedmkrát jest na té cestě poklekla, modléci se pánu Bohu za svého syna.”*⁵⁶ Dokazovat, že je Husinec místem narození Jana Husa, však není předmětem této práce. Hlavním záměrem je, pokusit se ukázat na konkrétním příkladu, vývoj péče o nemovité kulturní památky v českých zemích z dochovaných záznamů o rodném Husově domě.

2.2 Historie vlastnictví Husova rodného domu

Nejstarší dochovaná zmínka o soukromém vlastnictví Husova rodného domu je datována z roku 1634. Již tehdy, kdy byl dům č. 36 využíván soukromníky převážně k hospodaření, bylo doloženo arciděkanem krumlovským Řehořem z Kleblatu a knězem Žalanským, že zdejší domek je místem narození mistra Jana Husa. Arciděkan krumlovský totiž píše 19. srpna 1633 pražskému arcibiskupovi: *„Ku přání Vaší Excelence vypravil jsem se ihned do Husince, abych místo to ohledal. I oznamuji, že v městysi Husinci kníže z Eggenburku před čtyřmi roky ze staré kaply nebo kostelíčka pěkný z gruntu nový kostelík na formu kapucínského kostela vystavěti dal... Až dosaváde nemají Husinečtí*

⁵⁴ Usnesení vlády ČSR č. 70/78 ze dne 24. 2. 1978 o prohlášení některých nejvýznamnějších kulturních památek za národní kulturní památky, Id. Č. 197801, rok 1978, [cit. 31. 10. 2016] Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?IdCis=NP%2C64>.

⁵⁵ Jiřík Heremita byl utrakvistický farář ve Stříbře žijící přibližně sto let po smrti Mistra Jana Husa. Obecně je vnímán jako první Husův životopisec. (Hus, J. – Heremita, J.

⁵⁶ Heremita, J.: *Spis o Janu Husovi – Vita et Passio*, 1480 In: Vančura, M.: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

faráře, ani jsou někam přifařeni. Právě se býti katolickými a jsou také za ně považováni. Do kostela chodí do Prachatic. Po výpovědi všech obyvatelů narodil se prý Hus u nich v Husinci. Ukazují také dům, v němž se narodil, z kteréhož domu uřezávají sobě si třísky jako remedium proti bolení zubů.“⁵⁷

A právě v onom domě, na který ukazovali husinečtí obyvatelé, jakožto na rodný dům Jana Husa, pobýval první známý majitel, uvedený ve staré městské knize z 19. století. Byl jím v roce 1634 Zikmund Nána, krejčí, který se hlásil ke katolické víře a až do roku 1662 zde hospodařil.⁵⁸ Po celé sedmnácté, osmnácté i značnou část devatenáctého století pod zjevným vlivem protireformačních snah střídalo se vlastnictví Husova rodného domu převážně v rodinném kruhu, ale nikdy nebylo na onu rodnou světničku Mistra Jana Husa zapomenuto.

Po smrti Zikmunda Nány obdržel toto hospodářství Nánovo zeť Jan Tramfač za 220 kop míšenského groše.⁵⁹ Za stejnou cenu dostal hospodářství roku 1668 Jakub Šustr, který si vzal dceru Jana Tramfače.⁶⁰ Dorota Šustrová vdova po Jakubovi Šustrovi zde hospodařila po jeho smrti od roku 1701.⁶¹ Jiřík Šustr toto hospodářství po své matce Dorotě zdědil roku 1718 za 400 zlatých.⁶² Pekař Josef Jileček pak s vdovou po Jiříku Šustrovi dostal roku 1740 za trhovou cenu 425 zlatých.⁶³ Vojtěch Jileček po smrti svých rodičů zdědil dům roku 1787 za 425 zlatých.⁶⁴ Marie Jilečková vdova po Vojtěchu Jilečkovi hospodařila na tomto hospodářství od roku 1811 až do roku 1831.

V roce 1825 navštívil Husův rodný domek básník František Turýnský: „*Ej, tu domek jeho jest! Ta chatrč? Ano, vejďte dále! Tři schody výš! Nalevo chýška to jest Husova! Kdož hovoří tu hlasitou řečí? Pověz nám, synáčku! Aj, vinopalna tu jest! Sousedé se tu sešli! Hanba nevýslovná! Krajané! Zastyďte se! Hanba! Vzešla tu sláva a čest! Plačte pro ztrátu její!*“⁶⁵

⁵⁷ Zšk., *Národní politika* 1936 In: Vančura, M.: *Husinec*. 2010. Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

⁵⁸ Berní rula, ed. Haas, sv. 28. Díl II, SPN, 1954, s 510. In: Vančura, M.: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

⁵⁹ *Archiv města Husince*, Gruntovní kniha lit. A, fol. 116.

⁶⁰ *Archiv města Husince*, Gruntovní kniha lit. A, fol. 116.

⁶¹ *Archiv města Husince*, Gruntovní kniha lit. B, fol. 305.

⁶² *Archiv města Husince*, Gruntovní kniha lit. B, fol. 307.

⁶³ *Archiv města Husince*, Gruntovní kniha lit. C, fol. 265.

⁶⁴ *Archiv města Husince*, Gruntovní kniha lit. C, fol. 270.

⁶⁵ Turýnský, F.: *Františka Turýnského básnické spisy*, 1880, 1. vydání., str. 733, nakladatelství I. L. Kober.

Z jeho svědectví je patrné, že ačkoli si všichni dosavadní majitelé byli vědomi, jaký dům to vlastní, měli o prezentaci místa, jakožto rodiště významného českého myslitele, pramalý zájem. Logicky. Na začátku devatenáctého století totiž ještě žádné zákony, které by udávaly soukromým majitelům, jak se starat o kulturní památky, neexistovaly.

Zajímavé věci z hlediska péče o kulturní dědictví se začaly dít až s majiteli Ondřejem a Rozinou Jilečkovými, kteří nastoupili na hospodářství domu č. 36 v roce 1831 za trhovou cenu 1500 zlatých.

Dne 15. října roku 1859 vyhořelo v Husinci dvaatřicet domů včetně rodného domu Jana Husa, tedy tehdy domu Ondřeje Jilečka. Ten poté požádal *Museum Království českého*⁶⁶ o podporu na opravu požárem poškozené rodné světnice Jana Husa. Archeologický sbor muzeu mu však odepsal, že sice jeho horlivost o zachování památky schvaluje, ale že nemá potřebné prostředky. Zpráva o tomto jednání byla napsána v časopise *Památky archeologické a Lumír*: *“Pražské policejní ředitelství si ihned pospíšilo, aby tyto zprávy hlásilo policejnímu ministerstvu do Vídně s podotknutím, že jde o mystifikaci inspirovanou z nějaké strany k získání opory k národní a sektářské agitaci. Vyšetřovaný Ondřej Jileček však přes naprostý nezájem veřejnosti, zachoval při přestavbě vyhořelého domku jeho starou disposici. Zájem o Husinec se později šířil zvláště dílem Palackého, vyvyšujícího s konečnou platností dobu husitskou na nejslavnější dobu našich dějin. I široká veřejnost byla tehdy znovu probuzena Tylovým Janem Husem, poprvé uvedeným na naši scénu v mnohoslibném revolučním roce 1848 a po dalších 18 let zakázaným. Nemalou zásluhou o uctění památky Husovy má Umělecká beseda, založená v roce 1862.”*⁶⁷

Je zajímavé sledovat, že ačkoli tehdejší soukromý majitel neměl žádnou podporu státu z hlediska financování či oprav tak významného místa, snažil se i tak zachovat tehdejší poutní místo dalším generacím.

O deset let později, v roce 1869, chtěl pražský Sokol provést v domku stavební úpravy. Domek však byl stále v majetku rodiny Jilečků, kterým zůstal až do roku 1883.⁶⁸ Byl sice vypracován návrh této stavby, ale díky protestu klubu Za starou Prahu k přestavbě nedošlo, ale naopak byl domku pietně vrácen jeho starý vzhled.

⁶⁶ Dnes *Národní muzeum*, které bylo založeno v roce 1818 pod názvem *Vlastenecké muzeum v Čechách* a později v období let 1854 – 1919 přejmenováno na *Museum Království českého*.

⁶⁷ Kubíček, A.: *Rodný dům Mistra Jana Husa v Husinci*, Husinec, STN Praha 1954.

⁶⁸ *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – výpisky, zpracoval P. J. Šolér 5. 9. 1862.

Velice přesné svědectví o Husově rodném místě nám po návštěvě Husince v roce 1871 podává Jan Neruda, který píše: *“Všechno je tak po česku chudé. Domek malý a k tomu majetek soukromý místo majetek národa. Místo velkého pomníku jenom skromný medailon, a i ten mnohem skromnější než vedlejší štít mydlářský.”*⁶⁹ Čímž jednak odkazuje na povolání mydláře majitele Ondřeje Jilečka a zároveň se podivuje nad tím, že rodný dům tak významného českého myslitele je právě majetkem soukromým.

Ani v osmdesátých letech devatenáctého století nebyla ještě zdaleka vůle po nějakém uceleném konceptu ochrany nemovitých kulturních památek. Jan Neruda pokračuje: *“Vejdeme do průjezdu. Bodrý měšťan nám podává ruku. Prosíme, otevřete nám světnici Husovu. – I netřeba otevřít! Mám tam nájemníka, musil jsem ho vzít, abych za tu světničku obdržel aspoň 30 zlatých nájmu. Cítil jsem, jak mi krev vstupuje do tváří. Jděte jen přes ty schůdky zde nahoru! Asi osm uzounkých, napolo pobořených schůdků vede k nízkým dveřím vzhůru. Není u nich zábradlí, musíš lézt opatrně a dát pozor na hlavu, aby se nesrazila s klenbou. Ale – snad by se ty schůdky mohly přece trochu opravit? Arci že mohly, ale odkud na to vzít? Dal bych taky dovnitř světničky novou podlahu, ta stará je už chatrná, jenže vašnosto, to by stálo až deset zlatých! Lezeme po schodech a vejdeme. Světnička malá, spíš komůrka, podle tradice vlastní Husův byt jako mladistvého občánka. Stěny jsou opadané, podlaha vylámaná. Co deset... Dvacet zlatých by to spolklo! U kamen sedí žena s hrnkem v ruce, mlčky přikývne na náš pozdrav a jí dál. Velká postel s několika peřinami a malá špinavá lavička je jediný ostatní nábytek. Moc toho tu není, pravda, ale tady, to je pravé! Vedle okna je ve zdi polička, nad ní přilepený papírek s nápisem Husova knihovna. Otevřu dvířka – na prkýnkách tu stojí hrnky, železné nože rezaté vidličky, dřevěná slánka. Každý si tu bere památku. Prkýnka jsou plna nepravidelných zářezů, hosté si berou aspoň třísky. Vzduch je dusný, spěcháme ven. Je to smutné, co? Je. Stydím se vždycky, zvlášť když přijdou Němci. Směji se. Kdybych to mohl sám upravit, stěny vybělit a navěsit aspoň ty věnce, které mně tu nechali od slavnosti. Aspoň by to bylo něco, no, pojděte se na ně podívat! Za chvíli sedím ve svém povoze a ujiždím k našim staroslavným a poněmčeným Prachaticům. Sedím mlčky a nemám odvahu, abych se ohlídl k Husinci zpět.”*⁷⁰

Z tohoto rozhovoru známého českého literáta a relativně chudého majitele významné kulturní nemovitosti je vidět, že bylo v myslích tehdejších lidí starat se

⁶⁹ Veselý, J.: *Jan řečený z Husince*, ČRo2 – Praha, Toulky českou minulostí 171. schůzka, 11. 10. 1998 [cit. 31. 10. 2016]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/toulky/mista/_zprava/88993.

⁷⁰ Tamtéž.

o kulturní památky, avšak absence jakýchkoli konkrétních zákonných povinností či státních podpor neumožňovala významné udržování památky v dobrém stavu.

Přeci jen se rodný domek Mistra Jana, s číslem popisným 36, stal ještě roku 1873, když byl soukromým majetkem Jilečků, oficiálně přístupným. Nad vchodem byl od roku 1869⁷¹ umístěn medailon od B. Schnircha: *“Část záře jmen slavných mužů padá vždy i na jejich rodná místa. Čím by byl Husinec bez svého slavného rodáka M. J. Husi? Jistě by to bylo tuctové městečko jako mnoho jiných. A jako si město váží svých rodáků, tak si velmi cení jejich pozdějšího pobytu a konečně s péčí opatruje a slaví jejich památku. Že to činil i Husinec, je jisté, ale protireformace zahladila téměř úplně dílo krásně započaté.”*⁷² Opět tedy další důkaz a příslib, že již brzy bude kulturním památkám věnována větší pozornost, což předznamenal v roce 1850 onen vznik *Ústřední komise pro zajišťování a zachování stavebních památek*.

V neutěšeném stavu navštívil Husův rodný domek také Alois Jirásek: *“Tenkrát jsem poprvé stanul ve světničce, ve které se podle pověsti narodil Hus... Viděl jsem tu bídnou, starou podlahu, prostinký krb nedaleko dveří, ve zdi vpravo malý výklenek na knihy, přepažený červotočivým prkénkem, hodně ořezaným nešetrnými ctiteli a turisty.”*⁷³

Veškeré tyto poznámky a celkové vnímání důležitosti starosti o kulturní dědictví znamenaly postupný vznik legislativních norem ochrany nemovitých památek v českých zemích.

O významné poutní místo – současnou národní kulturní památku – rodný dům Mistra Jana Husa mohl český národ přijít ještě před rokem 1880. Objevily se totiž jisté snahy odkoupit dům od Jilečkových, zbourat jej a vystavit na jeho místě sirotčinec. V roce 1880 však došlo k jistému “národnímu prozření” a v časopise Pokrok vyšel článek, který apeloval, abychom nedali vyhynout tohoto místa z české paměti. *“Museli bychom zapomenouti veškerých dějin svých, v nichž jméno M. Jana Husi tak vysoko strmí, museli bychom vyhladit z paměti své celou tu dobu, která utvořena byla tímto velikánem. Ale zapomínáme přece na toto místo; neboť jej necháváme až i ve spuštění, které teskně, mrazivě působí na každého, kdokoliv k nim připutuje. Byla hlučná slavnost husinecká a pronešená tehdá myšlenka, aby domek Husův byl zakoupen. Ale minula slavnost, prchl*

⁷¹ V roce 1869 proběhly v Husinci velké oslavy 500. výročí narození Mistra Jana Husa.

⁷² *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – výpisky, expozice.

⁷³ Veselý, J.: *Jan řečený z Husince*, ČRo2 – Praha, Toulky českou minulostí 171. schůzka, 11. 10. 1998 [cit. 31. 10. 2016]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/toulky/mista/_zprava/88993.

*zápal – a památka na domek Husův a na pojatou myšlenku zvadla jako ty slavnostní věnce, rozvěšené ve světničce Husově.*⁷⁴

Husův dům se však přeci jen brzy po vydání tohoto článku dočkal nového majitele. V roce 1883 z výtěžku všennárodní sbírky jej koupil spolek Svatobor, a který jej předal pražskému Sokolu. Během první světové války – dne 19. prosince získalo dům z persequčních důvodů podle trhové smlouvy královské město Písek. Tento stav však nevydržel dlouho a pražskému Sokolu byl zpětným převodem vrácen domek do vlastnictví 21. června 1922.⁷⁵

Podivné je, že ani po válce se nepodařilo vytvořit zákon, jenž by specifikoval památkovou péči a ani žádné nařízení se nevztahovalo na nemovité kulturní památky či konkrétně na rodný dům Jana Husa. Přesto se v Husinci jisté snahy o zřízení muzea objevily. *“V měsíci listopadu (7.) 1928 při schůzi měst. rady přednesla pí A. Kožmínová – Cimrhanzlová, spisovatelka, svůj návrh ohledně zřízení národopisného muzea v Husinci a slíbila svoji pomoc. Městská rada projevila s návrhem jejím svůj souhlas a pí spisovatelka požádána, aby svými zkušenostmi při budování musea byla městu nápomocna. Současně oznámila, že započne s prací na národopisném díle zdejšího kraje, k čemuž sebrany má již potřebný materiál.*⁷⁶ Do druhé světové války ale bohužel k žádnému zvratu v péči o Husův dům nedošlo.

2.3 Památník Mistra Jana Husa

Bohatá historie onoho rodného domu Jana Husa sahá zřejmě do roku 1616. Z hlediska ekonomického přichází zajímavější část až po druhé světové válce, přesněji v roce 1952. V tomto roce bylo totiž v jádru tohoto historicky významného renesančního domku otevřeno Husovo muzeum zásluhou Aloise Kubíčka.⁷⁷

Dne 23. listopadu 1953, v duchu reorganizace vlastnictví, byl podle rozhodnutí Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport při vládě republiky Československé ustanoven novým vlastníkem Husova rodného domu československý stát, přesněji

⁷⁴ SOKA Prachatice: *Pamětní kniha městyse Husince 1886-1937*, s. 209. Vančura, M.: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

⁷⁵ Sedláček, A.: *Husinec a okolí*, Blatná 1926, s. 34-41.

⁷⁶ SOKA Prachatice: *Pamětní kniha městyse Husince 1886-1937*, s. 215-216. Vančura, M.: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

⁷⁷ Okresní státní archiv Prachatice, částka 457.1, Památník M. J. Husa a Husovy oslavy 1959-1975.

Ministerstvo kultury.⁷⁸ Z těchto let neexistují na městském úřadě v Husinci žádné dochované záznamy, které by se hodily pro tuto práci.

K další reorganizaci vlastnictví nemovitých památek došlo 2. března 1960. V duchu „decentralizace“ došlo dle vládního nařízení a vyhlášky ministerstva financí k přechodu vlastnictví rodného domu Mistra Jana Husa do rukou Okresního národního výboru v Prachaticích.⁷⁹

Nemovité památce, která po staletí přežila hlavně jako poutní místo díky jedné rodné světničce, se dostalo díky muzejním pracovníkům z Tábora a z Českých Budějovic první expozice. Ta vznikla za podpory ministerstva školství v roce 1965.

Zřejmě v roce 1967, či o pár let dřív, pak měnil Památník „vlastníka“ či správce ještě jednou. Tak soudím proto, že první dochovaný záznam o rozpočtu Husova rodného domku⁸⁰ existuje právě z roku 1967. A jde o záznam Místního národního výboru.

Tabulka č. 1 – Rozpočet Husova rodného domku na rok 1967 v Kčs

PŘÍJMY		VÝDAJE	
VSTUPNÉ	14 000	CESTOVNÉ	500
PŘÍSPĚVĚK MNV NA PROVOZ	11 000	MATERIÁLNÍ VÝDAJE	20 500
		MZDY	4 000
	25 000		25 000

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty

Z prvního finančního spisu je zřejmé, že se vedení Památníku, případně MNV Husinec, snažilo sestavovat vyrovnaný rozpočet na straně příjmů i výdajů. Už v roce 1967 ale pouze příjmy ze vstupného nepokryly náklady na provoz. Proto v prvním roce došlo k „dotační“ podpoře provozu Husova rodného domu ze strany Místního národního výboru částkou 11 000 Kč. V dalším roce pak MNV přenechal Husovu domku peněžní prostředky. „*Rada místního národního výboru v Husinci ponechává na spořitelním účtě č. 61237 Husova muzea v Husinci peněžní prostředky v částce 26 610 Kč pro vnitřní potřeby Husova rodného domku na rok 1968. V Husinci dne 28. 1. 1968.*“⁸¹ S těmito prostředky se vedení dařilo relativně dobře vycházet.

⁷⁸ Vančura, M.: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ V tomto archivu je v názvu výslovně uvedeno „*Husův rodný domek*“. Pojem „*Památník Mistra Jana Husa*“ je sice datován do roku 1952, ale pro účely rozpočtování byl použit až v roce 1970.

⁸¹ *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty.

„Aby vycházel a rovnal se rozpočet v příjmech a výdajích, je rozpočet sestaven s větší částkou 36 562, neboť příjmy Husova domku jsou dost vysoké. Zůstatek, který zbyde na konci roku, bude vrácen MNV anebo podle jeho rozhodnutí ponechán na účtě Husova rodného domku v Husinci.“⁸² Tyto přebytky, které vycházely z dobrého hospodaření, byly v rozpočtech plánovány jako finanční náklady. Tabulka ukazuje plán rozpočtu na rok 1971, kdy šlo provoz uplatit pouze z příjmů ze vstupného a příspěvku MNV.

Tabulka č. 2 – Rozpočet Husova rodného domku na rok 1971 v Kčs

PŘÍJMY		VÝDAJE	
VSTUPNÉ	16 000	MZDOVÝ FOND	2 000
PŘÍSPĚVĚK MNV NA PROVOZ	5 000	MATERIÁLNÍ VÝDAJE	20 000
ZŮSTATEK VOLNÝCH PROSTŘEDKŮ Z MIN. ROKU	13 362	CESTOVNÉ	500
OSTATNÍ PŘÍJMY	2 000	FINANČNÍ NÁKLADY	13 562
	36 562		36 562

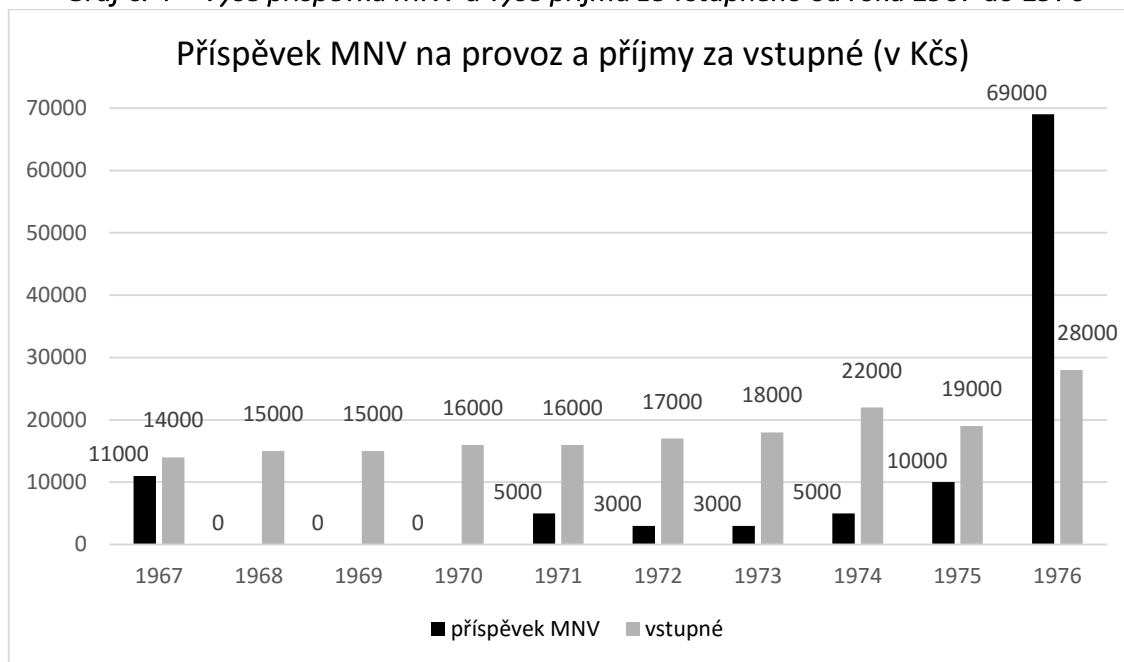
Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: Archiv města Husince, kart. Husův domek – Rozpočty

V grafu číslo 4 je pak vidět, jak se v průběhu let 1967 až 1976 měnila výše příspěvku MNV na provoz památníku. Pro ilustraci je pak v grafu znázorněna výše příjmů ze vstupného. Příspěvek byl v porovnání s plánovaným vybraným vstupným vcelku nízký.

V roce 1976 pak plánovaná výše příspěvku od MNV naskočila o 690%. Proč tomu tak bylo, se pokusím přiblížit později.

⁸² Tamtéž.

Graf č. 4 – Výše příspěvků MNV a výše příjmů ze vstupného od roku 1967 do 1976

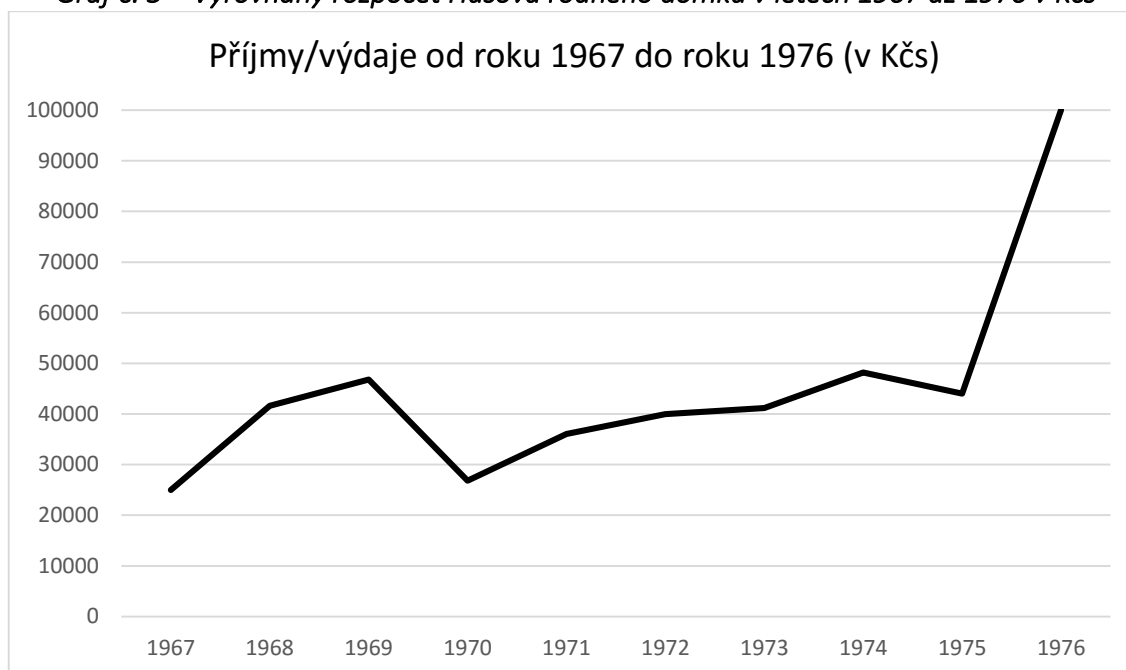
Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty

Vykazovat vyrovnaný rozpočet se vedení památníku snažilo deset let v období od roku 1967 až do roku 1976. Náklady, které se pohybovaly okolo cca 40 000 Kčs ročně, byly většinou ze třetiny pokrývány příjmy ze vstupného.

Jak již bylo zmíněno výše, relativně dobře se vedení dařilo hospodařit se zůstatkem volných prostředků z minulých let, což jim právě dovolovalo plánovat vyrovnaný rozpočet.

V grafu č. 5 je pomocí křivky znázorněno, jak se během deseti let, kdy byl plánován vyrovnaný rozpočet, vyvíjely náklady (a příjmy) na provoz Husova domku.

Graf č. 5 – Vyrovnaný rozpočet Husova rodného domku v letech 1967 až 1976 v Kčs

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty

Ve všech pramenech věnujících se historii Husova se dočteme, že obnova expozice byla provedena v roce 1975 k jubilejnímu roku 560. výročí upálení Jana Husa v Kostnici. „V jubilejním roce 1975 chce Husův rodný domek jihočeský kraj nově instalovat – od druhé světové války již existující – muzeum Mistra Jana Husi v jeho rodném domku v Husinci. Muzeum, které má v hlavních obrysech ukázat stupeň současného poznání a chápání Husova díla. Socialistická epocha Československa po druhé světové válce přinesla v řadě marxistických prací a studií nový pohled na revolučně demokratický smysl Husova díla. Hus pro nás dnes není jen mučedníkem pro svobodu svědomí a přesvědčení, ale svým heroickým bojem ztělesňuje demokratické sebevědomí člověka, který v boji za občanskou svéprávnost neváhal přinést oběť nejvyšší – svůj život.“⁸³

Záměr k přípravě byl zadán již v roce 1974 a autorem scénáře byl Jindřich Santar. Realizaci provedl národní podnik Výstavnictví Praha. Ke slavnostnímu otevření expozice došlo 18. listopadu 1975. Kdo však platil a do jaké v jaké výši byla tato investice, není jasné.

Z hlediska plánování rozpočtu totiž příspěvek MNV narostl na částku 69 000 Kč až v roce 1976. Podle údajů z dalších let, které v nákladech na provoz nevykazují žádný rapidní nárůst, nelze určit, že k obnově expozice byly použity právě peníze z příspěvku

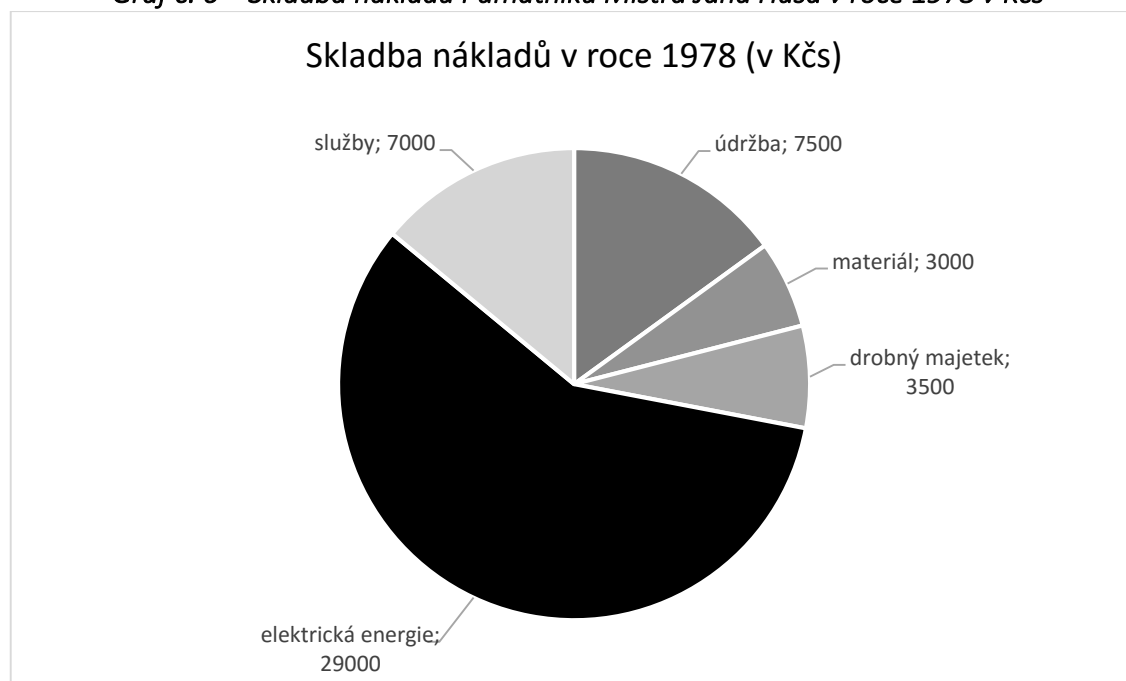
⁸³ Santar, J.: *Scénář Muzea Mistra Jana Husi v Husinci*, březen 1975. Archiv Města Husince.

MNV, protože nevím, kdo stál za financováním nové expozice a zda byly tyto náklady zahrnuty do rozpočtu Husova domku. Soudím, že nikoliv.

Počínaje rokem 1977 začíná éra, když už se v Husově domku nepodaří sestavit minimálně vyrovnaný rozpočet.

Po prvním roce, kdy byla nově instalovaná expozice funkční, narostly náklady na provoz. Z grafu, ve kterém je uvedena skladba nákladů Husova rodného domu plánovaných na rok po otevření nové expozice, vidíme, že největší část zabírají výdaje na elektrickou energii. I tyto náklady stály za tím, že provoz s novou expozicí se prodražil.

Graf č. 6 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 1978 v Kčs

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty

V roce 1978 došlo k dalšímu významnému milníku, který posunul péči o husineckou nemovitou kulturní památku o krok dopředu. V tomto roce totiž byl Měšťanský dům čp. 36 - rodný dům Mistra Jana Husa prohlášen Národní kulturní památkou.⁸⁴

Národní kulturní památka znamenala podle definice tehdejšího zákona o kulturních památkách takovou, která tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, kterou prohlašuje vláda na návrh ministra školství a kultury. Národní kulturní

⁸⁴ Usnesení vlády ČSR č. 70/78 ze dne 24. 2. 1978 o prohlášení některých nejvýznamnějších kulturních památek za národní kulturní památky, Id. Č. 197801, rok 1978, [cit. 31. 10. 2016] Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?IdCis=NP%2C64>.

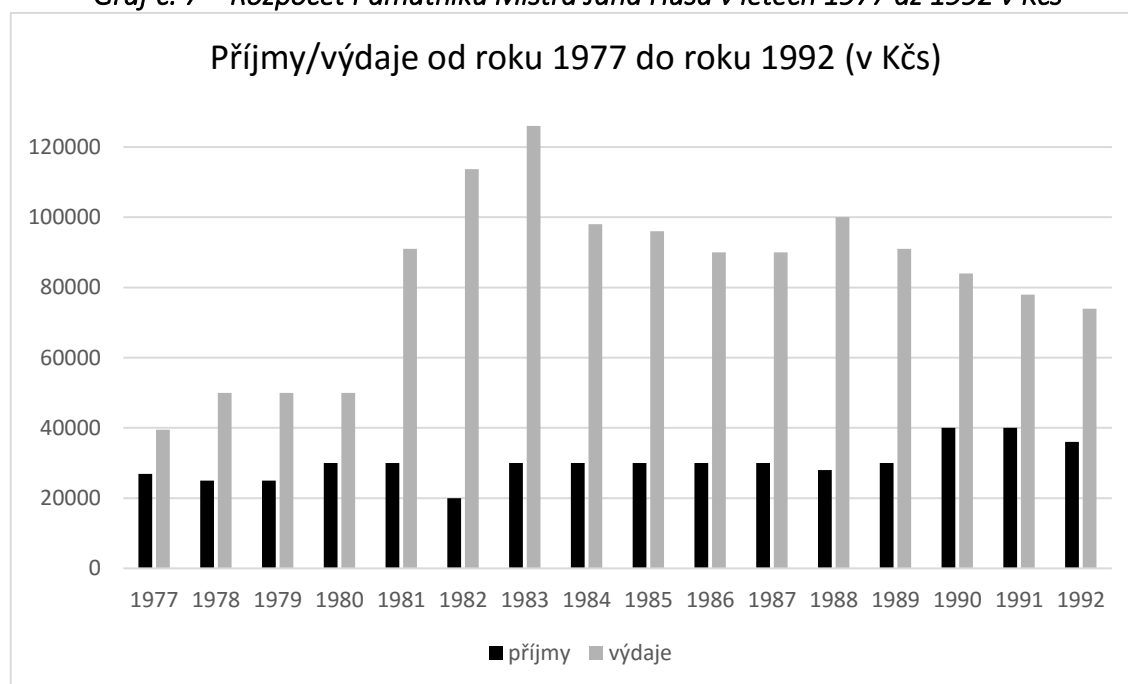
památky pak požívají podle zmíněného zákona zvýšené ochrany podle dalších ustanovení onoho zákona.⁸⁵

Už v úvodním ustanovení bylo psáno, že účelem tohoto zákona bylo upravit ochranu kulturních památek, jejich využití a péči o ně pro jejich kulturně politický význam tak, aby se staly významnou součástí kulturního a hospodářského života socialistické společnosti.⁸⁶ Což se v případě nové expozice podařilo naplnit, jelikož ta byla z jisté části ideově pokřivena.

Prohlášení Husova rodného domu za národní kulturní památku se promítlo i do rozpočtu. Nejprve výrazněji v roce 1980, kdy došlo k navýšení příjmů ze vstupného o 10 000 Kčs. Lze předpokládat, že bylo zapříčiněno právě větším zájmem návštěvníků, díky novému statusu památky.

Jak je vidět v grafu č. 7, tak ale hned v roce 1982 došlo opět ke snížení příjmů. Za tímto netřeba hledat nic složitého. V rozpočtu píše J. Havlíková, správkyňe památníku: „Příjmy za vstupné budou pravděpodobně nižší, neboť se očekává nižší návštěvnost vzhledem k uzavření silnice přes Husinec.“⁸⁷ Tento fakt zde zmiňuji, protože z hlediska ekonomického provozu jakékoli památky, je třeba brát i tyto věci do úvahy.

Graf č. 7 – Rozpočet Památníku Mistra Jana Husa v letech 1977 až 1992 v Kčs

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty

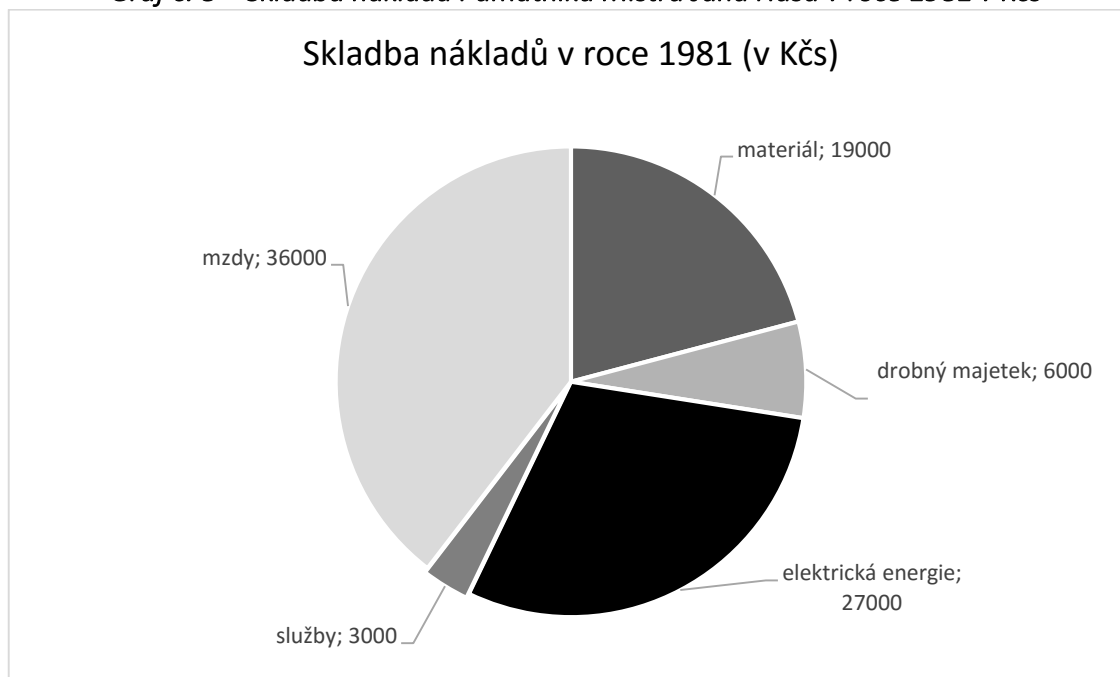
⁸⁵ § 3 *Národní kulturní památky*. In: Zákon č. 22/1958 Sb., Zákon o kulturních památkách.

⁸⁶ § 1 *Úvodní ustanovení*. In: Zákon č. 22/1958 Sb., Zákon o kulturních památkách.

⁸⁷ *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty.

Z hlediska nákladů se zajímavá věc stane v roce 1981. Do nákladů totiž poprvé výrazným způsobem zasáhne položka „mzdy“ a to ve výši 36 000 Kčs. Což se z velké části, přesně z 39%, promítne do celkové výše nákladů na provoz památníku. Jednalo se o plat jednoho stálého zaměstnance. V předchozích letech byli zaměstnanci vypláceni jen jako brigádníci částkou pohybující se okolo 3 000 Kčs za rok.

Graf č. 8 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 1981 v Kčs

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Archiv města Husince*, kart. Husův domek – Rozpočty

Od tohoto roku nedosahovaly příjmy na provoz památníku ani čtvrtinu celkových nákladů. Příjmy byly evidovány pouze ze vstupného. Žádné příspěvky či dotace, ale ani prodej suvenýrů není v rozpočtech vůbec evidován. Náklady na provoz tak z velké části hradil místní národní výbor.

Po revoluci díky zákonu 172/1991 Sb., ze dne 24. dubna 1991, který určoval, že věci ve vlastnictví České republiky, k nimž ke dni 23. listopadu 1990 příslušelo právo hospodaření národním výborům, přecházejí do vlastnictví obcí.⁸⁸ Došlo tak ke změně vlastnictví Husova rodného domku – Památníku Mistra Jana Husa. Novým vlastníkem a zároveň správcem se stala obec Husinec.

Hned ve stejném roce obecní úřad v Husinci celému památníku vtiskl pietní atmosféru, obohatil jej o novou místnost, kde byla vytvořena galerie akademického

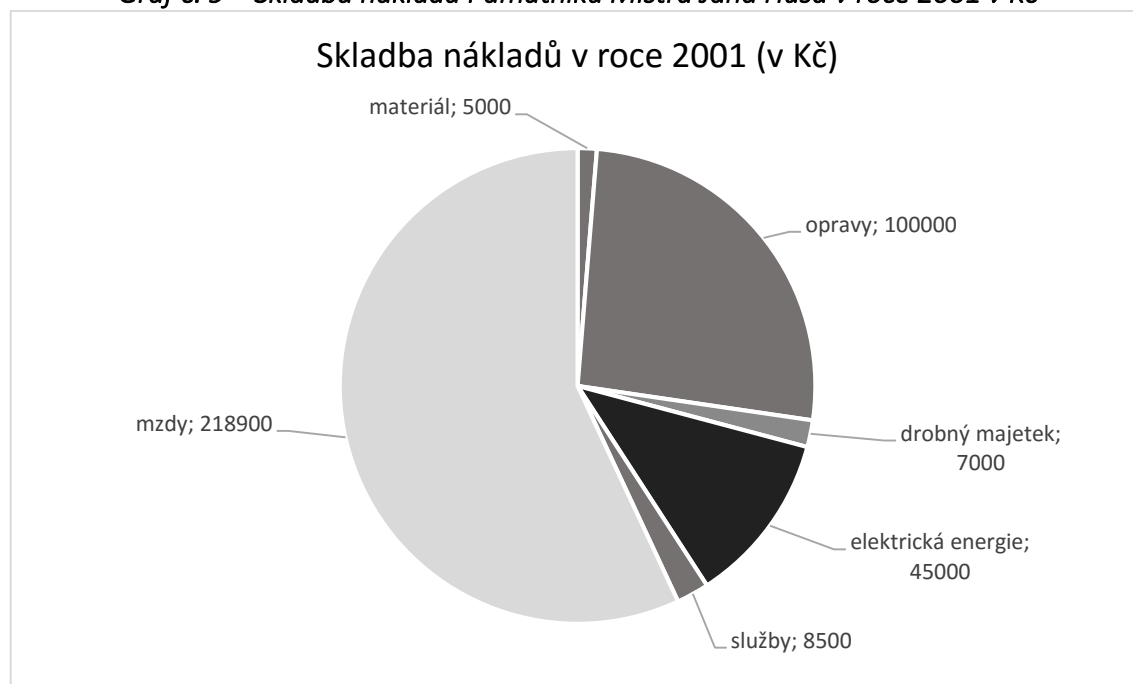
⁸⁸ Zákon č. 172/1991 Sb., Zákon České národní rady o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí. In: *Sbírka zákonů*. 24. 5. 1991, částka 36/1991.

malíře Josefa Krejzy.⁸⁹ Expozici pak zbavil ideologických pokřivení, která do expozice obtiskl komunistický režim.

V roce 1999 vyšlo Nařízení vlády č. 147/1999 Sb., ze dne 16. června, o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, díky kterému si Husův rodný dům udržel status národní kulturní památky. „*Nařízení vlády č. 147/1999 Sb.:* Národní kulturní památkou je prohlášen areál rodného domu Mistra Jana Husa tvořený stavbami a jinými nemovitými objekty na pozemcích vymezených prostorovými identifikačními znaky, včetně těchto pozemků, s výjimkou staveb a nemovitých objektů, které nebyly prohlášeny za kulturní památku. Přízemní objekt zemědělské usedlosti patrně renesančního stáří je významný jako údajné rodiště přední osobnosti českých dějin, myslitele a církevního reformátora konce 14. a počátku 15. století, upáleného po obvinění z kacířství na kostnickém koncilu římskokatolické církve dne 6. 7. 1415.“⁹⁰

Ke škodě této práce se bohužel nedochoval archiv s rozpočty památníku let 1993 až 2000. A to ani v archivu památníku, ani města. Rozpočty města, ve kterých by byla data uvedená, se bohužel po deseti letech skartují, takže nebylo možné data získat.

Graf č. 9 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 2001 v Kč

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet města Husince z roku 2010*

⁸⁹ Josef Krejsa se narodil v roce 1896 v Husinci. Byl malířem a grafikem.

⁹⁰ Nařízení vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky. In: *Sbírka zákonů*. 15. 7. 1999, částka 51/1999.

V roce 2001 došlo ze strany města k větší investici do oprav. Z grafu č. 9 je zřejmé, že největším nákladem na provoz památníku, byly nejen v roce 2001 mzdy. Personál památníku byl de facto zaměstnancem úřadu a placen z veřejných peněz. Památník již nesestavoval samostatné účetnictví. Celkově spadl pod správu a účetnictví obce. Takto vypadal rozpočet obce na provoz památníku v roce 2002:

Tabulka č. 3 – Rozpočet Památníku na rok 2002 v Kč

PŘÍJMY		VÝDAJE	
VSTUPNÉ	70 000	MZDOVÝ FOND	165 000
		MATERIÁLNÍ VÝDAJE	5 000
		OPRAVY	10 000
		DROBNÝ MAJETEK	5 500
		ELEKTRICKÁ ENERGIE A VODA	45 000
		SLUŽBY	9 000
	70 000		239 500

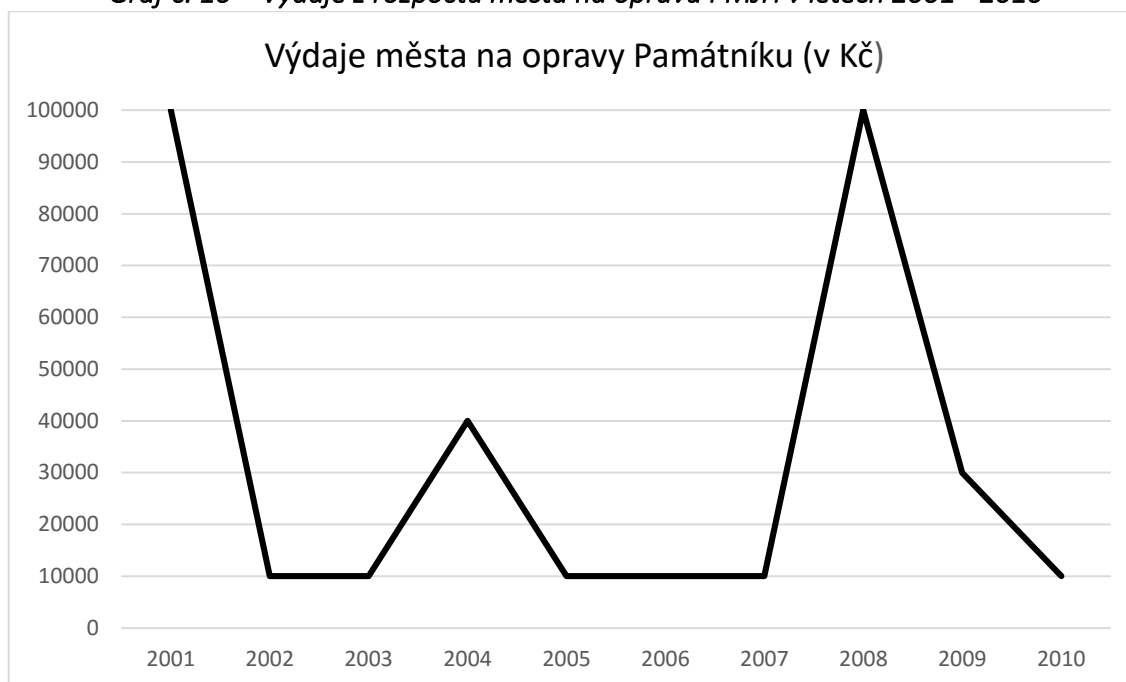
Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet města Husince z roku 2002*

Největší položkou byl opět mzdový fond, ze kterého byl placen jeden stálý zaměstnanec a v období sezóny také brigádníci. Ostatní výdaje se moc nelišily od toho, jak vysoké byly za minulého režimu. Byly to právě mzdy, které se výrazným způsobem promítly do výše nákladů na roční provoz.

Bohužel se po revoluci nepodařilo nějak výrazněji zmodernizovat expozici, a tak nejen že nemovitá památka chátrala zvenčí, ale ani vnitřek nebyl právě pro starý vzhled nikterak atraktivní.

Problém vidím v tom, že Památník Mistra Jana má status národní kulturní památky, což je nejvyšší stupeň, kterého může objekt či památka dosáhnout. Zařazení na tento seznam určuje, že se jedná o nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa a je považováno za tzv. „nenahraditelné bohatství státu“. Jenže odpovědnost majitele je v současné době pouze za péči o rodný domek. Tu město relativně plnilo tím, že v průběhu let drobné opravy provádělo. V grafu č. 10 jsou vidět výše výdajů v letech, kdy památník spravovalo město Husinec.

Graf č. 10 – Výdaje z rozpočtu města na opravu PMJH v letech 2001 - 2010

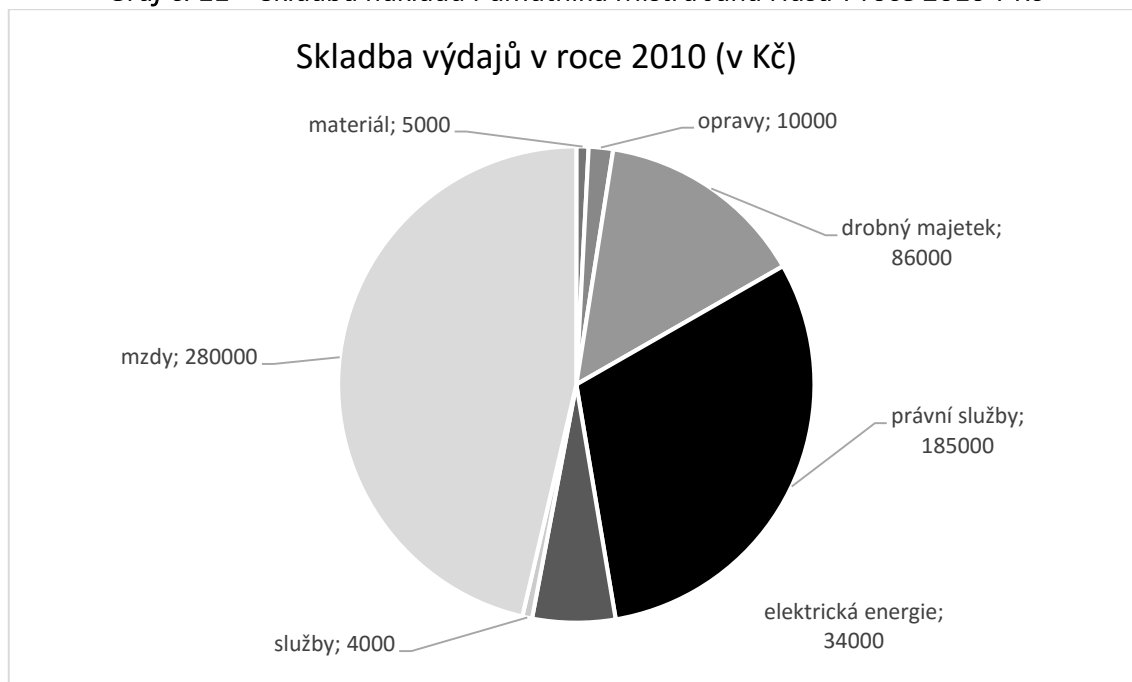
Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet města Husince 2001 až 2010*

Expozice umístěná v PMJH ale národní kulturní památkou nebyla a není. Je možná nepochopitelné, že městu se nepodařil objekt, který podléhá podmínkám památkové péče, celkově opravit.

Tento problém přičítám jednak nejednoznačnému zákonnému určení vztahu objektu, který spadá pod památkovou péči a například muzea či expozice, které jsou v onom objektu a jejichž provoz a starost o obnovu je velice nákladná. Druhá přímému vlastnictví malého města, pro které je nákladný samotný provoz. Případné větší opravy nemovité památky jsou tak na politickém rozhodnutí zastupitelů, kteří schvalují každoroční rozpočet, což je velká zodpovědnost.

Dalším příkladem nejednoznačnosti péče může být to, že muzea se musejí řídit profesním kodexem, který určuje celou řadu podmínek pro jejich zřízení i provozování. Oproti tomu není statut památníku žádným oficiálním dokumentem ošetřen, a vztah tak není jasně vymezen.

Graf č. 11 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 2010 v Kč

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet města Husince z roku 2010*

V úvodu své práce jsem připomínal příběh postavy Jana Husa mimo jiné proto, že významné události, které se dotkly péče o jeho rodný dům, se staly ve významných výročích ať už narození nebo úmrtí. V roce 2010 dochází pod tíhou vidiny velkého výročí 600 let od kostnického upálení k rozhodnutí zastupitelstva města Husinec, které pronajímá Památník MJH Církvi československé husitské na padesát let s ročním nájmem 1 Kč.

Toto se mimo jiné promítne i v rozpočtu města na rok 2010, kde se v kapitole PMJH objeví položka „právní služby“ ve výši 185 000 Kč.

2.4 Centrum Mistra Jana Husa

V roce 2010 tak startuje nová, velmi významná etapa v historii Husova rodného domu. Národní kulturní památka se dostává do pronájmu Církve československé husitské, která se převzetím památky zaváže k její obnově k výročnímu roku 2015 a celému areálu dá nové jméno: Centrum Mistra Jana Husa.

„Od začátku jsme věděli, že bez pomoci státu, bez podpory Jihočeského kraje a bez dobré spolupráce s městem Husinec nebude možné uskutečnit důstojnou rekonstrukci, aby odpovídala významu národní kulturní památky. Připravovali jsme po převzetí v červenci roku 2010 architektonický projekt a stavební projekt celkové obnovy památníku a zajišťovali všechny potřebné souhlasy a povolení k jeho realizaci. Ve třech

programech z evropských dotací jsme v předcházejících letech byli neúspěšní. Během této doby jsme zajistili rekonstrukci střech obou památkových objektů a celkovou rekonstrukci přilehlého stavení, které sice není součástí národní kulturní památky, ale je součástí Centra Mistra Jana Husa. Tyto práce byly z větší části hrazeny z vlastních zdrojů Církve československé husitské.⁹¹

V roce 2011 zainvestovala Církev československá do oprav všech tří domů, které získala do pronájmu, celkově 1,292 milionu korun z vlastních prostředků. Jednalo se do této doby o největší investici do opravy. Další výraznou položkou v rozpočtu CMJH, který se celkově vyšplhal až do výše přes tři miliony korun, byly výdaje za projekční práce, poradenské služby a vypracování grantů.

Tabulka č. 4 – Rozpočet CMJH v roce 2011 v Kč

PŘÍJMY		VÝDAJE	
VSTUPNÉ	76 131	MATERIÁL	44 700
PŘEDMĚTY	7 705	ELEKTRIKA A VODA	18 000
OSTATNÍ PŘÍJEM	125 496	ÚDRŽBA A PROVOZ	151 000
		MZDY	37 000
		OPRAVY	1 171 600
		SLUŽBY ZA PROJEKT	1 292 000
		MZDY ČČSH	469 800
	209 782		3 196 100

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet ČČSH a IEP na CMJH*

Než se novému provozovateli podařilo v roce 2014 dostat finanční podporu pro velkou opravu celého areálu a vybudování kompletní nové expozice, stály jej za tři roky poradenské služby, vypracování grantových žádostí externími firmami a další projekční práce 2 757 800 Kč.⁹²

V roce 2014 se provozovateli CMJH podařilo získat dotaci Ministerstva kultury v rámci Havarijního programu, díky které byl odstraněn havarijní stav dřevěných střech a stropů historických budov. V rámci této opravy také proběhla výměna střešních krytin. Ani tato dotace však nekryla většinu nákladů. Byla poskytnuta ve výši 400 000 Kč. Celkové opravy vyšly provozovatele v roce 2014 na 1 834 600 Kč.⁹³

⁹¹ Čiško, P.: *Centrum Mistra Jana Husa. Závěrečné vyhodnocení akce*, 11. 2. 2016.

⁹² *Přehled výdajů ČČSH na Husinec v letech 2011-2013*. Poskytl: P. Čiško.

⁹³ *Vyúčtování dotace č. j.:MK32720/2014 OPP*. Poskytl: P. Čiško.

Tabulka č. 5 – Rozpočet CMJH v roce 2014 v Kč

PŘÍJMY		VÝDAJE	
VSTUPNÉ	0	MATERIÁL	12 400
PŘEDMĚTY	0	ELEKTRIKA A VODA	32 800
OSTATNÍ PŘÍJEM	33 800	ÚDRŽBA A PROVOZ	7 000
		MZDY ČČSH	383 200
		OSTATNÍ	13 000
DOTACE MK	400 000	OPRAVY	1 834 600
	433 800		2 283 000

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet ČČSH a IEP na CMJH*

V tomtéž roce se rozhodla projekt Církve československé husitské na rekonstrukci památníku podpořit vláda České republiky prostřednictvím Ministerstva kultury. „*Cílem projektu bylo vytvořit vzdělávací centrum, které zvýší zájem veřejnosti o tuto národní kulturní památku a důstojnou formou seznámí veřejnost s odkazem Mistra Jana Husa, čímž pomůže zachovat jednu z nejvýznamnějších součástí kulturního dědictví České republiky.*“⁹⁴

Investičním záměrem tohoto projektu byla kompletní rekonstrukce historických budov (č. p. 36 a č. p. 37), dále obnova parteru⁹⁵, výstavba nového objektu a vytvoření živé a poutavé expozice o Mistru Janu Husovi. Toto se novému provozovateli podařilo naplnit a po roce 2014, kdy byl Památník veřejnosti z důvodu rekonstrukce nepřístupný, se 30. května 2015 podařilo znovuotevřít rodný dům Jana Husa v novém. Částka, která byla poskytnuta na vybudování Centra Mistra Jana vládou České republiky, dosáhla výše 20 milionů Kč.⁹⁶

Jedná se o částku, kterou by vlastník národní kulturní památky – město Husinec, zřejmě nemohlo na rekonstrukci vydat, jelikož se jedná o částku, která dokonce převyšuje jeden roční rozpočet města velikosti Husince.

Je naprosto zřejmé, že příspěvek vlády ČR na rekonstrukci národní kulturní památky byl v tomto případě naprosto potřebný a oprávněný. Bez něj by se zřejmě ani po sedmatřiceti letech od doby, kdy byl Husův rodný dům prohlášen národní kulturní

⁹⁴ Čiško, P.: *Centrum Mistra Jana Husa. Závěrečné vyhodnocení akce.* 11. 2. 2016.

⁹⁵ Parter je výraz používaný pro označení přízemní části architektury nebo zahrady.

⁹⁶ *Závěrečné vyhodnocení akce MK - Centrum Mistra Jana Husa v Husinci - rekonstrukce a dostavba areálu.* Poskytl: P. Čiško.

památkou, nedostalo tomuto místu důstojného připomenutí odkazu jedné z nejznámější postavy českých dějin.

V tabulce č. 6 je uveden rozpočet CMJH v roce 2015. Je z něj zřejmé, že ani zvýšení návštěvnosti ve výročním roce nevedlo k vyrovnání výdajů potřebných na provoz. V následující PEST analýze se pokusím popsat postavení organizace.

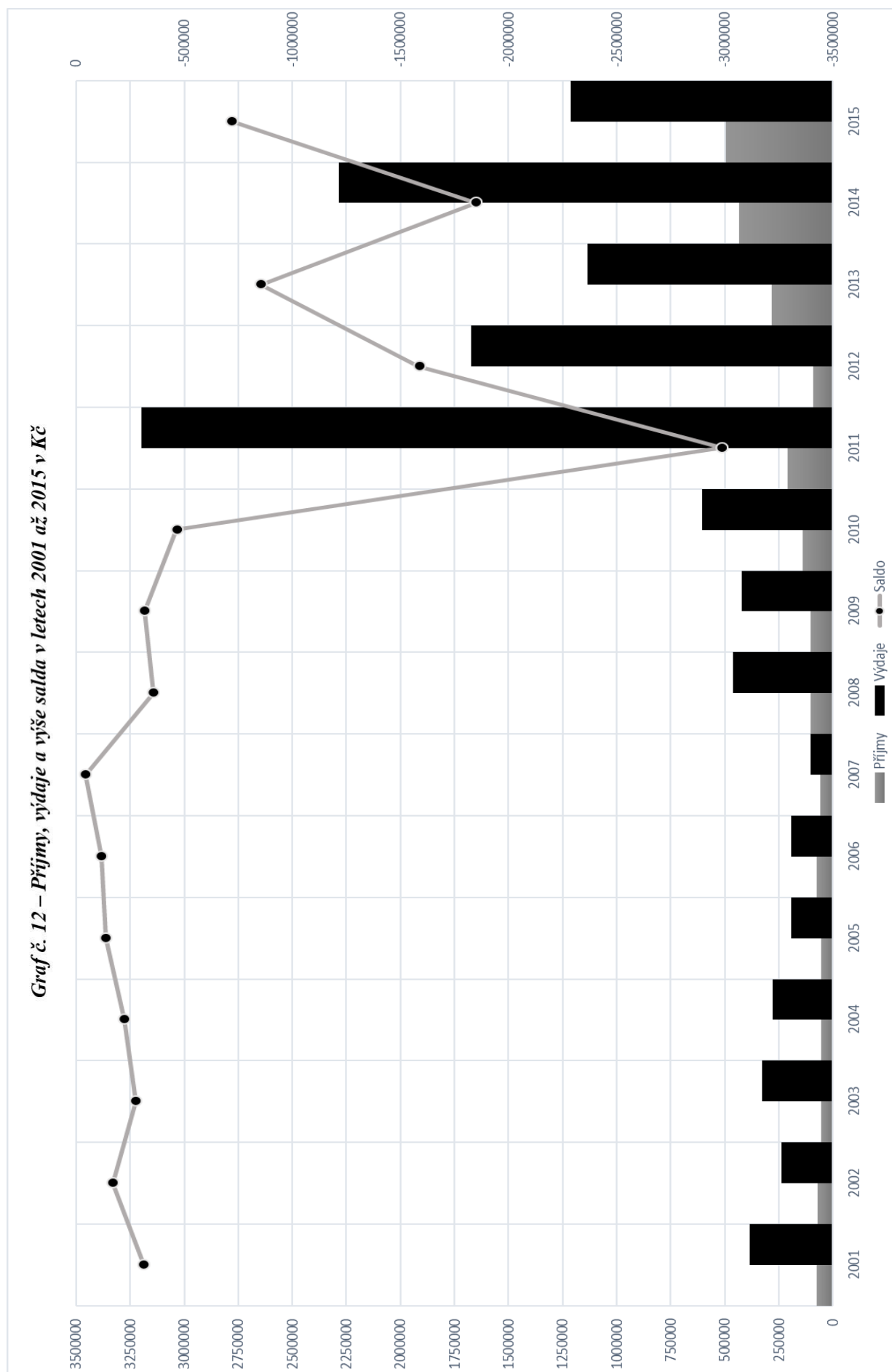
Tabulka č. 6 – Rozpočet CMJH v roce 2015 v Kč

PŘÍJMY		VÝDAJE	
VSTUPNÉ	322 600	MATERIÁL	33 700
PŘEDMĚTY	172 000	ELEKTRIKA A VODA	88 500
		ÚDRŽBA A PROVOZ	335 000
		MZDY ČČSH	592 300
		OSTATNÍ	137 000
		OPRAVY	24 800
	494 600		1 211 300

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj dat: *Rozpočet ČČSH a IEP na CMJH*

V grafu č. 12 jsou zpracovány příjmy, výdaje a saldo rozpočtu Památníku v letech 2001 až 2015. Výše zmíněná dvacetimilionová „státní dotace“⁹⁷ není do rozpočtu z roku 2015 zapracována.

⁹⁷ Z poskytnuté dotace byla vyčerpána částka 19 508 000 Kč.

2.5 PEST analýza Centra Mistra Jana v Husinci

PEST analýza je metoda, při které je kladen důraz na politické, ekonomické, sociální a technologické faktory, které mají nebo mohou mít významný vliv na pozici příslušné organizace – Centra Mistra Jana Husa. Jednotlivé faktory jsou uvedeny bez rozlišení, zda je jejich vliv vnímán v pozitivním či negativním smyslu.

- Politické faktory zahrnují zejména vládní a městskou politiku, právní prostředí jako celek, a týkají se jak formálních, tak neformálních pravidel, která fungování dané organizace ovlivňují.
- Mezi ekonomické faktory patří skutečnosti související s ekonomickými problémy, výdajovou a příjmovou stránkou rozpočtu.
- Sociální faktory zahrnují demografické a kulturní aspekty externího makroekonomického i mikroekonomického prostředí.
- Technologické faktory řadíme např. např. vládní výdaje na výzkum a vývoj, dopad změn v informačních technologiích, rozvoj internetu apod.
- Základním úkolem PEST analýzy je identifikovat oblasti, jejichž změna by mohla mít významný dopad na Centrum Mistra Jana Husa v Husinci a odhadovat, jaké změny by v těchto oblastech mohly nastat.

2.5.1.1 Strategické postavení Centra Mistra Jana Husa a jeho okolní prostředí

- Fungování Centra Mistra Jana Husa je ovlivňováno okolním prostředím, tj. působením subjektů veřejné správy – města Husince, Jihočeského kraje, Ministerstva kultury, vládou ČR, tak subjektů z veřejného i soukromého sektoru – převážně církví.
- Základními subjekty, se kterými je vedena intenzivní komunikace, jsou Církev československá husitská, Institut evangelizace a pastore, město Husinec, Ministerstvo kultury, Národní památkový ústav, Jihočeský kraj, odbory Ministerstva kultury, odbory krajského úřadu, kulturní komise města.
- Provozovatelem památníku je Církev československá husitská (CČSH).
- Náklady spojené s provozem CMJH nese částečně Institut evangelizace a pastore (IEP).
- Mezi hlavní subjekty veřejné správy patří Městský úřad Husinec a Krajský úřad Jihočeského kraje.
- Do okolního prostředí Památníku patří zcela jistě i subjekty, se kterými má Památník uzavřené dodavatelské smlouvy.

2.5.1.2 *Politické faktory*

- Ideové představení postavy Jana Husa veřejnosti z úst politiků
- Významné výročí Mistra Jana Husa
- Změny ve vedení města Husince na postu starosty a dalších volených funkcí
- Změna ve vedení současného zřizovatele Církve československé husitské na postu patriarchy či na postu vedoucí odpovědné osoby
- Změna na pozici hejtmána Jihočeského kraje a na postu ředitele odboru památkové péče
- Nedostatky stávajícího zákona o památkové péči
- Příprava věcného záměru nového zákona o památkové péči
- Způsoby vypisování grantových programů
- Dopady zákoníku práce
- Změny ve vedení Ministerstva kultury a vedoucích zaměstnanců odborů

2.5.1.3 *Ekonomické faktory*

- Rozpočtové financování
- Spolufinancování provozu CČSH a IEP
- Výše nájemného od města Husince
- Příspěvek na provoz od města Husince
- Výše vstupného a jeho kategorizování
- Ceny energií a vody
- Náhodné nutné opravy národní kulturní památky
- Možnost využití prostředků z fondů a grantů
- Výše povinných odvodů za zaměstnance
- Podpora jihočeského kraje

2.5.1.4 *Sociální faktory*

- Vnímání postavy Mistra Jana Husa
- Změna názvu organizace
- Atraktivita expozice
- Míra konzervatismu
- Doprovodný program
- Rostoucí počet zahraničních turistů
- Sílicí cestovní ruch v jižních Čechách
- Zapojení do turistické oblasti Šumavsko

2.5.1.5 *Technologické faktory*

- Nekoordinovaná a nekomplexní propagace CMJH v rámci města a regionu
- Dopravní dostupnost
- Parkovací místa
- Řádná propagace skrze nová média
- Vícejazyčná expozice
- Aktivita na sociálních sítích
- Dostatečné zabezpečení moderními technologiemi
- Zřízení informačního centra v městě Husinci

ZÁVĚR

Cílem práce bylo popsat problém financování nemovitých kulturních památek v České republice a definovat největší problémy vlastníků při péči o nemovité památky v kontextu historického vývoje památkové péče a analýzy jejího současného stavu. Dále jsem se pokusil navrhnout řešení pro získávání finančních prostředků na obnovu a provoz. Díky tomuto širokému pojetí jsem pak mohl zodpovědět otázky, které jsem si položil v úvodu práce.

Jak se projevilo vnímání postavy Jana Husa v péči o jeho rodný dům? Podle mé původní hypotézy mělo toto zásadní vliv, což se potvrdilo částečně. Ještě pár let před vydáním Palackého Dějin národa českého v roce 1859, když vyhořel rodný dům Jana Husa, požádal tehdejší majitel Ondřej Jileček Museum Království českého o podporu na opravu požárem poškozené rodné světnice. Archeologický sbor muzeu mu sice odepsal, že nemá potřebné prostředky, ale že jeho horlivost o zachování památky schvaluje. Což bylo gesto z doby, kdy památková péče byla v českých zemích ještě na úplném začátku.

Dále jsem předpokládal, že významná výročí Husova narození, či upálení, posunou stavem jeho rodného domu k lepšímu. V roce 1869, tedy v roce, kdy se připomínalo významné jubileum 500 let od narození Jana Husa, to byly ale pouze snahy pražského Sokola o přestavbu domu. Ani rok 1915 asi hlavně kvůli probíhající první světové válce nezaznamenal posun, čemuž se není co divit. Poněkud zajímavější je ale skutečnost, že ani po celé období první republiky nedošlo k významné změně v péči o danou nemovitost. A to přesto, že první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk prezentoval postavu Jana Husa jako součást národního uvědomění a zároveň kladl otázku, zda je český národ národem Husovým.

K potvrzení mé hypotézy ale naopak došlo ve dvou případech, které jsou zároveň asi zatím největšími milníky historie Husova domu. V roce 1975 k jubilejnímu roku 560. výročí upálení Jana Husa v Kostnici byla provedena obnova expozice. *„Muzeum, které má v hlavních obrysech ukázat stupeň současného poznání a chápání Husova díla. Socialistická epocha Československa po druhé světové válce přinesla v řadě marxistických prací a studií nový pohled na revolučně demokratický smysl Husova díla. Hus pro nás dnes není jen mučedníkem pro svobodu svědomí a přesvědčení, ale svým heroickým bojem ztělesňuje demokratické sebevědomí člověka, který v boji za občanskou*

*svéprávnost neváhal přinést oběť nejvyšší – svůj život!*⁹⁸ O tři roky později pak byl Měšťanský dům č. p. 36 – rodný dům tohoto „revolučního demokrata“ prohlášen Národní kulturní památkou.

Vnímání postavy Jana Husa se pak logicky promítlo do péče o jeho rodný dům po „sametové“ revoluci díky zákonu č. 172/1991 Sb., ze dne 24. dubna 1991, který určoval, že novým vlastníkem a zároveň správcem se stala obec Husinec. Ta mj. částečně obměnila ideologicky pokrivenou expozici.

K úplnému zbavení se staré expozice ale došlo až u příležitosti šestistého výročí upálení Jana Husa. Církvi československé husitské se díky více jak dvacetimilionové investici podařilo z místa Husova narození vytvořit důstojné místo připomínající jednu z největších postav naší historie.

Jak se vyvíjela památková péče a legislativní normy v českých zemích? Promítly se změny režimů v Československu a ČR i do vývoje památkové péče? Na tyto otázky jsem dokázal odpovědět celkem podrobně v samostatné kapitole o historickém vývoji památkové péče. Její zrod datujeme v českých zemích do druhé poloviny 19. století. Vývoj památkové péče je u nás charakteristický hlavně častým přechodem majetku z rukou soukromých do rukou státu. Samozřejmě v prvopočátcích, kdy většina historicky významných budov byla v rukou jednotlivců, projevovali ti to snahu o obnovu a zachování, ale nedostatek prostředků a absence zákonných norem byly v té době proti nim.

Po druhé světové válce pak došlo k zásadním změnám. A to převážně kvůli likvidaci soukromého vlastnictví, kdy většina nemovitých památek byla vyvlastněna. Komunistický režim vnímal a používal kulturu jako část své propagandy a i proto se i péče o nemovité památky posunula výrazně kupředu. Vůbec největším posunem bylo vydání zákona č. 22/1958 Sb., Zákon o kulturních památkách, první velké zákonné normy, díky které se začala většina velkých nemovitých památek systematicky udržovat, a jejich provoz byl financován ze státního rozpočtu.

Po roce 1989 opět došlo ke změně vlastníků. Nemovité památky byly z velké části restituovány a odkázány tak na obnovu z finančních prostředků nových majitelů. Ačkoli byl v roce 1987 přijat nový zákon o památkové péči, chyběla v něm jasná formulace péče o nemovité památky. Tento zákon je pak v platnosti dodnes.

⁹⁸ Santar, J.: *Scénář Muzea Mistra Jana Husi v Husinci*, březen 1975. Archiv Města Husince.

To je podle mého názoru největší chyba současného stavu. Mělo by zcela jistě dojít nejen k novelizaci stávajícího zákona, ale ještě lépe k přijetí nového, který by zejména zvýšil nároky vlastníků na finanční podporu, zjednodušil jednání s památkovými úřady a zavázal stát k vyšším a potřebným výdajům na kulturu. V současné době totiž nejde na financování a obnovu památek ani 1 % HDP.

Ani vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004 neznamenal žádný velký posun. Jak se mi podařilo ukázat v analýze současného stavu, tvoří evropské dotace velice zanedbatelnou část zdrojů nemovitých kulturních památek. Netvrdím, že jednotlivé památce nemůže evropská dotace pomoci, ale jistě nevyřeší problém komplexně. Starost o kulturní památky by měla podle mého názoru být čistě národním zájmem, jelikož národní kultura stojí programově mimo celosvětový integrační proces a je jednou z mála oblastí, která v unifikovaném světě zachovává regionální a národní odlišnost.

Analýza financování památníku Mistra Jana Husa v praktické části ukázala, jak náročné bylo a stále je provozovat národní kulturní památku. Vyrovnaný rozpočet se tehdejšímu provozovateli – místnímu národnímu výboru dařilo sestavovat pouze deset let. Po instalaci nové expozice a nárůstu výdajů za elektrickou energii (ta tvořila největší část výdajů až do roku 1981) prostě již pouze příjmy ze vstupného na pokrytí všech nákladů nestačily. Ve zmiňovaném roce 1981 se největší položkou v rozpočtu staly, kvůli přijetí stálého zaměstnance, mzdy. Ty jsou největším nákladem i současného provozovatele a vzniká tedy otázka, jak tuto situaci řešit. Nemohly by například být průvodci v národních kulturních památkách zaměstnanci státu?

PEST analýza nám ukázala, že politické faktory patří historicky k nejvýznamnějším. Už jen proto, že rodný dům je posledních šedesát let ve vlastnictví veřejného sektoru, který tak z velké části rozhoduje o jeho osudu. Dále pak za významná považují velká výročí Jana Husa, která mohou být i do budoucna zdrojem zvýšené pozornosti a finančním příslibem na rekonstrukce a obnovy. Zřizovatelem památníku je v současné době Církev československá husitská, která má k Janu Husovi logicky jiný vztah než například město, a proto lze očekávat, že s provozem památníku zřejmě nebudou zásadní problémy. Podle mého názoru je možné, aby současný provozovatel spolupracoval s dalšími veřejnými subjekty, které mohou významným způsobem pomoci například s náklady na provoz památky.

Jak jsem uvedl výše, tak i v tomto konkrétním případě považuji za velký problém současný zákon o památkové péči, který přesně nedefinuje národní kulturní památku

a rozděluje nemovitost od expozice v ní umístěnou, která svým charakterem kulturní památkou není. Což v tomto konkrétním případě ke škodě celé věci.

Ačkoli se od padesátých let používá jako oficiální název nemovitosti Památník Mistra Jana Husa, častěji se frekventuje označení Husův domek, které je daleko starší. Tato národní kulturní památka je také pod tímto „lidovým“ označením vedena v ústředním seznamu národních kulturních památek. S novým provozovatelem přišla v roce 2015 i změna názvu na Centrum Mistra Jana Husa. Domnívám se, že přijetí nového názvu širokou veřejností nebude jednoznačné a přispěje to k dalšímu zbytečnému matení veřejnosti. Mělo by se uvažovat spíše o návratu k výše uvedenému lidovému názvu, protože tradice, která přetrvává již od dob středověku, je vždy silnějšího než snaha o moderní vyjádření.

SEZNAM LITERATURY

Nevydané dobové prameny:

Archiv města Husince, Gruntovní kniha lit. A. fol. 116.

Archiv města Husince, Gruntovní kniha lit. A, fol. 116.

Archiv města Husince, Gruntovní kniha lit. B. fol. 305.

Archiv města Husince, Gruntovní kniha lit. B. fol. 307.

Archiv města Husince, Gruntovní kniha lit. C. fol. 265.

Archiv města Husince, Gruntovní kniha lit. C, fol. 270.

Archiv města Husince, kart. Husův domek – výpisky, zpracoval P. J. Šolér 5. 9. 1862.

Archiv města Husince, kart. Husův domek – výpisky, expozice.

Archiv města Husince, kart. Husův domek – Rozpočty.

SOkA Prachatice: *Pamětní kniha městyse Husince 1886-1937*, s. 209.

SOkA Prachatice: *Pamětní kniha městyse Husince 1886-1937*, s. 215-216.

Okresní státní archiv Prachatice, částka 457.1, Památník M. J. Husa a Husovy oslavy 1959-1975.

Vydané dobové prameny:

Zšk., *Národní politika* 1936

Berní rula, ed. Haas, sv. 28. Díl II, SPN, 1954, s 510.

ČÍŠKO, Petr.: *Centrum Mistra Jana Husa. Závěrečné vyhodnocení akce*. 11. 2. 2016.

Památková péče, 1945-1970: sborník statí o úkolech a výsledcích státní památkové péče v letech 1945-1970 v oblasti dnešní České socialistické republiky a příspěvky zahraničních představitelů památkové péče. Praha: Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, 1973. XVII, 274 s.

Vyúčtování dotace č. j.:MK32720/2014 OPP.

Literatura:

HEREMITA, Jiřík: *Spis o Janu Husovi – Vita et Passio*, 1480 In: VANČURA, Milan: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

KAIGL, Jan (ed.): *Koncepce účinnější péče o památkový fond v České republice do roku 2005*. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 1998. ISBN 80-902096-7.

KANTŮRKOVÁ, Eva: *Jan Hus*, Vydání první. Melantrich, 1991. ISBN 80-7023-77-0-32005-91.

KOTRBOVÁ Marie. *Státní fotoměřický ústav ve službách společenských věd a památkové péče*; *Zprávy památkové péče*. 1953, roč. 13, čís. 5, s. 133.

KUBÍČEK, Alois: *Rodný dům Mistra Jana Husa v Husinci*, Husinec, STN Praha 1954, s. 2-3.

MASARYK, T. G.: *Jan Hus*. Praha: Státní nakladatelství, 1924, s. 323.

MOCKOVČIAKOVÁ, Alena.: *Financování kultury z veřejných rozpočtů (1991-2006)*. In: NIPOS/REGIS, ISBN 978-80-7069-208-1, 2006.

NEJEDLÝ, Zdeněk: *Hus a naše doba*. Praha: Československý spisovatel, 1952. Knihovnička Varu.

NOVÁK, Zdeněk: *Veřejná správa v oblasti památkové péče. Příručka*. Vyd. 1. Praha, 2009.

PALACKÝ, František: *Dějiny národu českého w Čechách a w Morawě dle původních pramenůw*; Vyd. 3. v Praze: Nákladem knihkupce F. Temského, 1877.

PALACKÝ, František: *Politická závěť Františka Palackého*; Vyd. 1. Praha: Akropolis, 1928.

PATOČKA, Jiří a HEŘMANOVÁ, Eva: *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

PEK, Tomáš: *Financování provozu, údržba a obnova památek*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1309-6.

SANTAR, Jindřich: *Scénář Muzea Mistra Jana Husi v Husinci*, březen 1975. In: *Archiv Města Husince*

SEDLÁČEK, August: *Husinec a okolí*, Blatná 1926, s. 34-41.

SOUKUP, Václav.: *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: SLON, 1993, s. 92. ISBN: 80-901424-1-9.

SVOBODA, Jiří et al.: *Jan Hus 600 let od smrti*. Vydání první. Praha: Institut Václava Klause, 2015. 115 stran. Publikace; č. 21/2015. ISBN 978-80-7542-003-9.

TURÝNSKÝ, František: *Františka Turýnského básnické spisy*, 1880, 1. vydání., str. 733, nakladatelství I. L. Kober.

VANČURA, Milan: *Husinec*. 2010, Vydání první. Vlastní náklad. ISBN 978-80-254-7941-4.

VARHANÍK, Jiří; MALÝ, Stanislav: *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. s. XXIII. ISBN 978-80-7357-659-2.

VOTÝPKA, Vladimír: *Příběhy české šlechty*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-7185-340-2.

Elektronické zdroje:

Činnost odboru památkové péče. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/cinnost-odboru-pamatkove-pece-245.html>

Dotační programy Ministerstva kultury. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-ministerstva-kultury-a-jejich-vyhodnoceni-267.html>

Katolický týdeník. [online] 1/2000, 2. 1. 2000. [cit. 31. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.katolik.cz/texty/hus/HusReakce.asp>.

Nakládání s památkovým fondem. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/nakladani-s-pamatkovym-fondem-243.html>

Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-28-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narodni-pamatkovy-ustav-jako-odborna-organizace-statni-pamatkove-pece-288.html>

Památková péče v ČR. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-3-11]. Dostupné z: <http://www-old.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/odbor-pamatkove-pece/pamatkova-pece-v-cr-18035/>

ZEMAN, Miloš.: *Projev prezidenta republiky při jednacím dnu 53. schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. 7. prosince 2016 [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-jednaci-dnu-53.-schuze-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-13073>

Usnesení vlády ČSR č. 70/78 ze dne 24. 2. 1978 o prohlášení některých nejvýznamnějších kulturních památek za národní kulturní památky, Id. Č. 197801, rok 1978, [cit. 31. 10. 2016] Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/list.php?IdCis=NP%2C64>

VESELÝ, Josef: *Jan řečený z Husince*, ČRo2 – Praha, Toulky českou minulostí 171. schůzka, 11. 10. 1998 [cit. 31. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/toulky/mista/zprava/88993>

Zákony, vyhlášky a normy:

Nařízení vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky. In: *Sbírka zákonů*. 15. 7. 1999, částka 51/1999

Vyhláška č. 56/1960 Sb., Vyhláška ministerstva školství a kultury o úhradě nákladů na udržování a obnovu kulturních památek. In: *Sbírka zákonů*. 21. 5. 1960, částka 21/1960

Výnos Ministerstva školství a kultury Č. j. 36 568/61 - V/2 o prohlášení památkových rezervací. In: *Úřední list*. 25. 10. 1961, částka 43/1961.

Zákon č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*. 8. 1. 1969, částka 1/1969

Zákon č. 20/1987 Sb., Zákon České národní rady o státní památkové péči ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*. 13. 4. 1987, částka 6/1987.

Zákon č. 22/1958 Sb., Zákon o kulturních památkách. In: *Sbírka zákonů*. 3. 5. 1958, částka 8/1958.

Zákon č. 108/1945 Sb., Dekret presidenta republiky ze dne 25. října 1945 o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnov. In: *Sbírka zákonů*. 30. 10. 1945, částka 48/1945.

Zákon č. 137/1946 Sb., Zákon o Národních kulturních komisích pro správu státního kulturního majetku. In: *Sbírka zákonů*. 18. 6. 1946, částka 56/1946.

Zákon č. 172/1991 Sb., Zákon České národní rady o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí. In: *Sbírka zákonů*. 24. 5. 1991, částka 36/1991.

Zákon č. 217/1949 Sb., Zákon, kterým se zřizuje Státní úřad pro věci církevní. In: *Sbírka zákonů*. 17. 9. 1949, částka 67/1949.

Seznam grafů

Graf č. 1 – Zdroje financování nemovitých kulturních památek v mld. Kč	na str. 25
Graf č. 2 – Skladba příjmů nemovitých kulturních památek v ČR (v %)	26
Graf č. 3 – Skladba výdajů nemovitých kulturních památek v ČR (v %)	26
Graf č. 4 – Výše příspěvků MNV a výše příjmů ze vstupného od roku 1967 do 1976	35
Graf č. 5 – Vyrovnaný rozpočet Husova rodného domku v letech 1967 až 1976 v Kčs	36
Graf č. 6 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 1978 v Kčs	37
Graf č. 7 – Rozpočet Památníku Mistra Jana Husa v letech 1977 až 1992 v Kčs	38
Graf č. 8 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 1981 v Kčs	39
Graf č. 9 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 2001 v Kč	40
Graf č. 10 – Výdaje z rozpočtu města na opravu PMJH v letech 2001 - 2010	42
Graf č. 11 – Skladba nákladů Památníku Mistra Jana Husa v roce 2010 v Kč	43
Graf č. 12 – Příjmy, výdaje a výše salda v letech 2001 až 2015 v Kč	46

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Rozpočet Husova rodného domku na rok 1967 v Kčs	na str. Chyba!
Záložka není definována.	
Tabulka č. 2 – Rozpočet Husova rodného domku na rok 1971 v Kčs	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka č. 3 – Rozpočet Památníku na rok 2002 v Kč	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka č. 4 – Rozpočet CMJH v roce 2011 v Kč	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka č. 5 – Rozpočet CMJH v roce 2014 v Kč	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka č. 6 – Rozpočet CMJH v roce 2015 v Kč	Chyba! Záložka není definována.

OBRÁZKOVÁ PŘÍLOHA

1. Krejsův dřevoryt Husova rodného domu z roku 1700.

2. Husův domek v roce 1869

3. Husův domek v roce 1967.

4. Husův domek v roce 2016.

